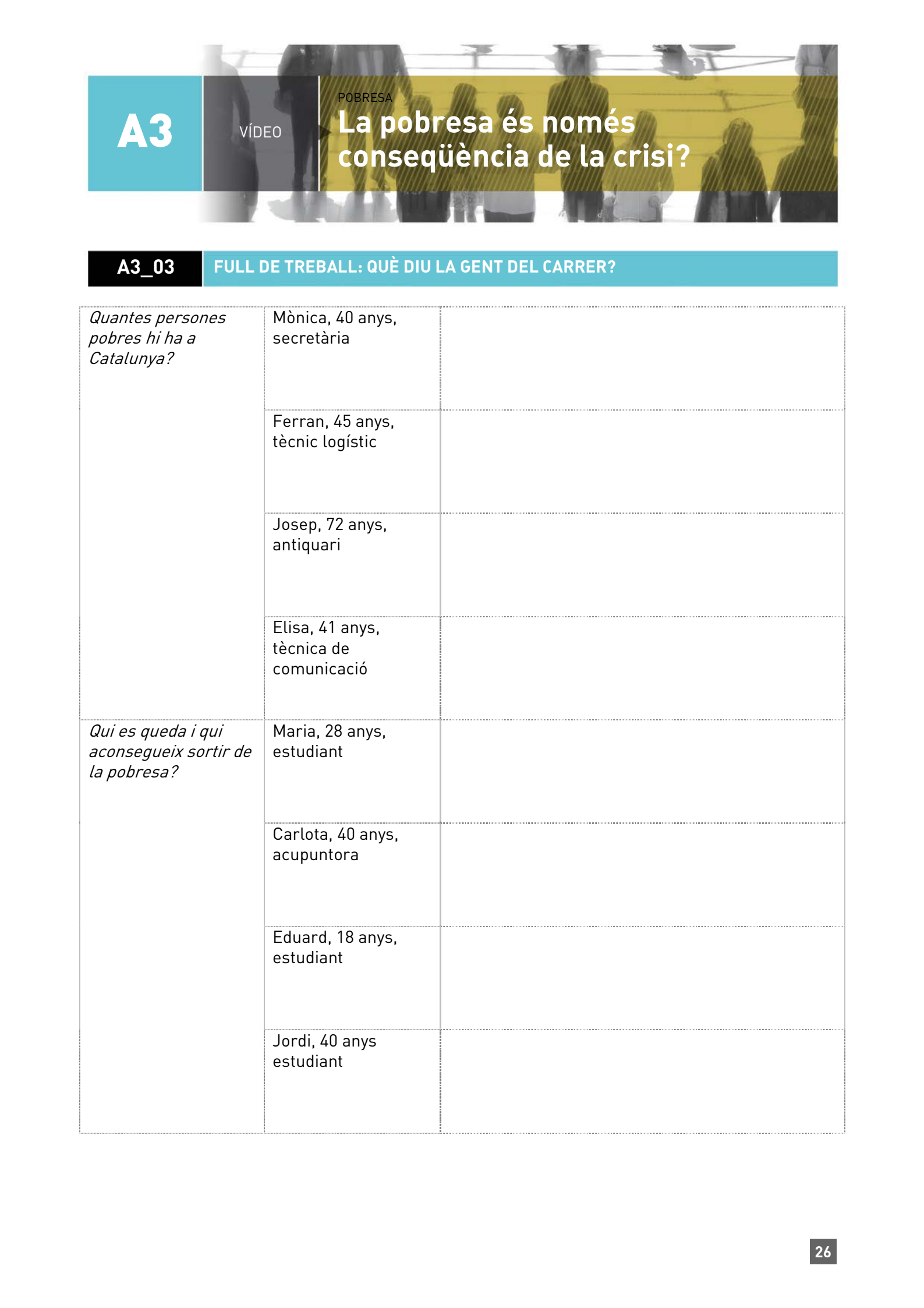

A3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_03

FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

<i>Quantes persones pobres hi ha a Catalunya?</i>	Mònica, 40 anys, secretària	
	Ferran, 45 anys, tècnic logístic	
	Josep, 72 anys, antiquari	
	Elisa, 41 anys, tècnica de comunicació	
<i>Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa?</i>	Maria, 28 anys, estudiant	
	Carlota, 40 anys, acupuntora	
	Eduard, 18 anys, estudiant	
	Jordi, 40 anys, estudiant	

EL PAÍS SEMANAL

ESTÁ PASANDO GUATEMALA CÓMIC KOFI ANNAN ISLAS MALVINAS SERIES WEB UGANDA

LA IMAGEN

Dos veces pobre

La crisis y los recortes están llevando a muchos ciudadanos al empobrecimiento súbito. Es lo que interpretamos al contemplar a este hombre

JUAN JOSÉ MILLÁS | 13 ENE 2013 - 18:52 CET

Archivado en: Crisis económica Opinión Recesión económica Coyuntura económica Pobreza

Problemas sociales Economía Sociedad

SAMUEL SÁNCHEZ

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

CATALUÑA

► ESTÁ PASANDO Sant Jordi Teatre Lliure Caso Pallerols Artur Mas Joan Sau

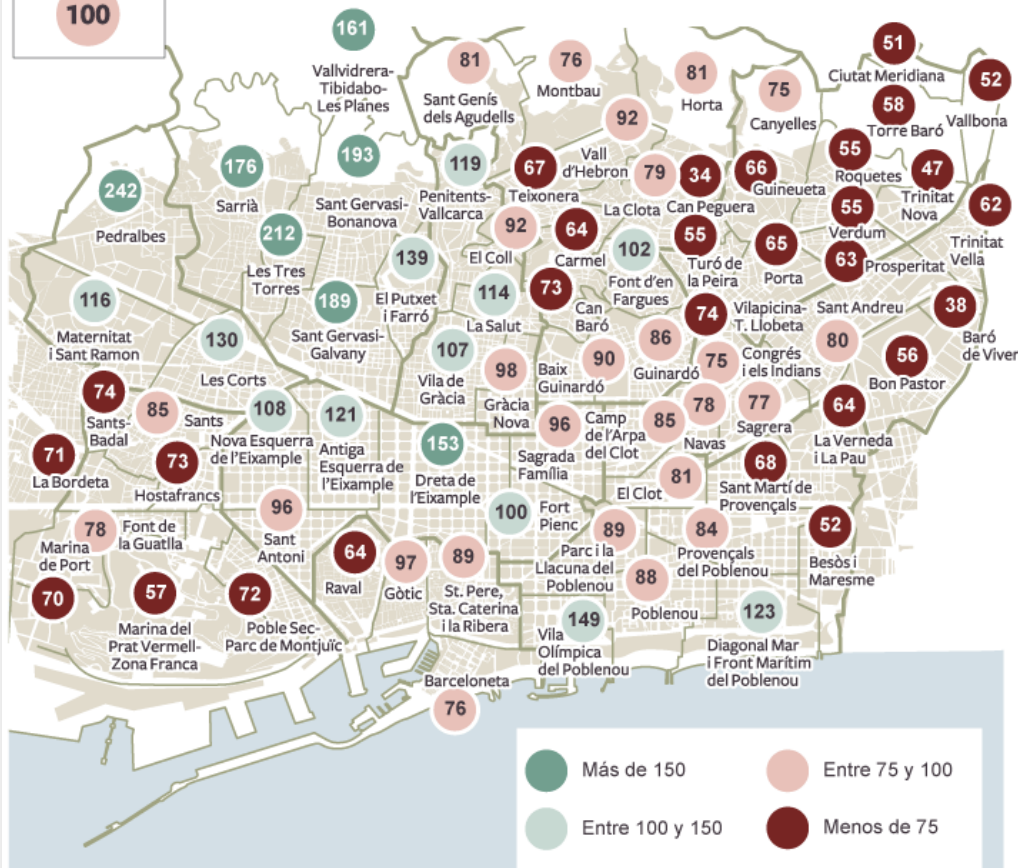
Crece la Barcelona pobre

- Una familia de Pedralbes dispone de una renta siete veces superior a una de Nou Barris
- Aumenta la brecha social y el 75% de los barrios están por debajo de la media

RENTA MEDIA FAMILIAR DE BARCELONA POR BARRIOS

BARCELONA
100

Se toma como referencia la renta media de la familia barcelonesa (Barcelona=100) y se calcula según el barrio, si las familias están por encima o por debajo de la media.

La pobreza és només conseqüència de la crisi?

EL PAIS

SOCIEDAD

Tres millones de personas en pobreza extrema

La renta familiar cae a niveles del año 2001; el 6,4% de españoles al borde de la exclusión
Un informe de Cáritas alude a una década perdida

JAIME PRATS | Madrid | 20 MAR 2013 - 22:59 CET

Archivado en: Cáritas Diocesana Crisis económica Recortes sociales Recesión económica ONG Pobreza Coyuntura económica Política social Solidaridad Problemas sociales Economía Sociedad

La crisis ha aumentado al 6,4% el porcentaje de españoles que vive en la extrema pobreza. / CRISTÓBAL MANUEL

La crisis y los recortes están golpeando con tal dureza a la sociedad española que las rentas se han desplomado a niveles de hace diez años. Ya hay tres millones de personas en una situación de pobreza extrema, la antesala de la exclusión. Y la capacidad adquisitiva, 18.500 euros de promedio por español en 2012, es inferior a la del año 2001. Los detalles

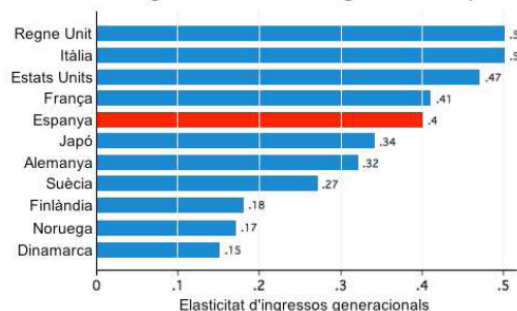
Sobre l'ARA Ciència Criatures Cuina Descobrir Els Nostres Vins Emprenem Llegim Mestres Sàpiens Catalan Network Va!

Per què és important mesurar la desigualtat? (II)

En altres ocasions ja havia parlat sobre *la importància de mesurar la desigualtat*, però aquest cop vull parlar sobre la raó per la que mesurar i mantenir uns nivells acceptables de desigualtat és important. La raó és senzilla: **els països més desiguals són també els països on els pares determinen de forma més contundent els ingressos futurs dels seus fills i, per tant, existeix poca mobilitat social.** Ningú escull la família en la que neix, pel que no és just que uns parteixin de posicions més avantatjades que altres. **La igualtat d'oportunitats significa que les desigualtats entre adults no són defensables quan són el resultat de diferents circumstàncies de partida**, situació que és dóna de forma més contundent en països desiguals, on els fills de les famílies riques tendiran a ser rics i els de les pobres tendiran a ser pobres.

Aquesta relació es representa amb el vincle (l'elasticitat) entre els ingressos dels pares i els ingressos futurs dels fills:

Vincle entre ingressos dels fills i ingressos dels pares

Font: Corak (2013)

Blog Open Data

A3

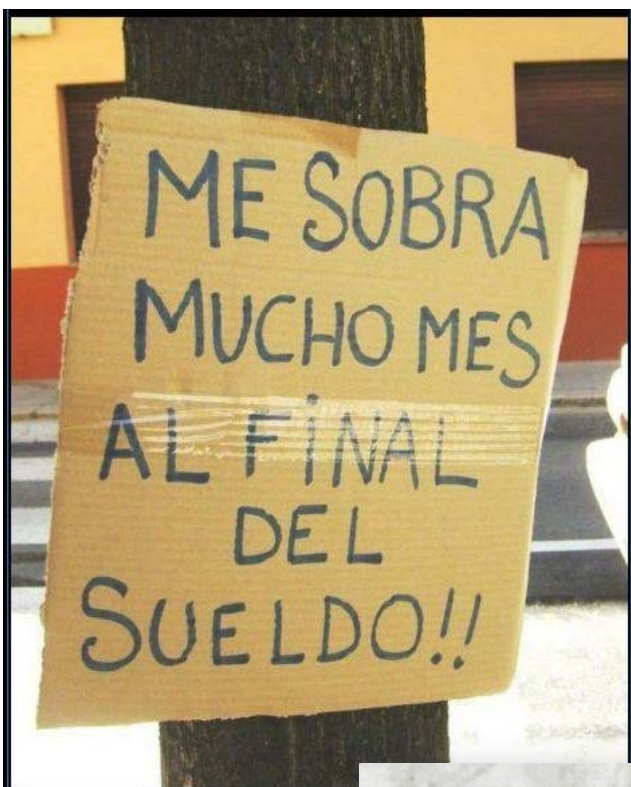
VÍDEO

POBRESA

La pobreza és només
conseqüència de la crisi?

A3_06

IMATGES PER PENSAR

A3

VÍDEO

POBRESA

La pobreza és només conseqüència de la crisi?

A3_06

IMATGES PER PENSAR

elroto@inicia.es

Trajectòries i canvi social a Catalunya

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
→ <u>Treball</u>	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL
Bofill

Trajectòries i canvi social a Catalunya

Com som els catalans? Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

La [Fundació Jaume Bofill](#), a partir de les anàlisis de l'enquesta [Panel de Desigualtats Socials a Catalunya \(PaD\)](#), posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "[Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats](#)", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la [Guia Didàctica](#), que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	Tenim tots les mateixes oportunitats de participar en el mercat de treball? El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball? Les conseqüències de la crisi, ens afecten a tots igual?
Complexitat	Alta
Breu descripció	El treball és un element clau en la vida de les persones. No només per qüestions econòmiques, sinó perquè confereix estabilitat, fa que les persones se sentin útils i és un espai de relació personal. Però no tothom té les mateixes possibilitats d'accedir al treball, ni de mantenir-s'hi. I també varien molt les condicions laborals i el contingut de la feina que es fa. L'educació és un element clau per accedir a llocs de treball de qualitat (amb bona remuneració, bones condicions laborals, estabilitat, etc.). Tot i així existeixen moltes diferències: les dones, els joves i les persones grans són els que tenen més dificultats en el mercat de treball. A partir d'una conversa entre dues dones, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre les diferents cares del treball a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=fqUBpzjbLJI
Vídeos relacionats	Classes socials. L'accés al treball és determinant per mantenir o modificar l'estatus social, i dona la possibilitat de pujar o baixar de classe social. Educació. L'educació continua sent el principal mecanisme per accedir a bons llocs de treball. Existeix una clara relació entre nivell educatiu, possibilitat d'accedir a l'ocupació i tipus d'ocupació. Pobresa. Les dificultats o impossibilitat d'accedir a un bon lloc de treball aboquen les persones a la pobresa. Treball domèstic o familiar. Existeixen grans diferències entre homes i dones en el treball. Una de les causes és la desigual distribució de les tasques domèstiques i de cura d'infants i gent gran. Habitatge. El treball determina l'accés a l'habitatge. Les persones en situació d'atur de llarga durada o amb treballs precaris tenen moltes dificultats per accedir a l'habitatge. Joventut i emancipació. Els joves són el col·lectiu amb majors dificultats per accedir a un lloc de treball. Aquest fet condiciona el seu accés a l'habitatge i allarga l'edat d'emancipació.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodologia	Materials de suport	Complexitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió	Presentació per part del docent	D4_01 Un mercat de treball molt desigual D4_02 Glossari sobre treball	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	D4_03 Guió per al debat: La conversa A4_01 Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	D4_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades? A4_02 Full de treball: Què diuen les dades? A4_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	D4_05 Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	D4_06 Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		D4_07/08 Cerquem i expliquem (1 i 2) D4_09 Notícies i imatges per pensar D4_10/11 Jocs i dinàmiques per reflexionar (1 i 2) D4_12 Altres recursos per al docent	Alta	Variable

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 12) trobareu altres propostes d'activitats, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre el mercat de treball a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (12).

- D4_01** Un mercat de treball molt desigual
- D4_02** Glossari sobre treball
- D4_03** Guió per al debat: La conversa
- D4_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades?
- D4_05** Guió per al debat: I nosaltres què?
- D4_06** Guió per al debat: Què es pot fer?
- D4_07** Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)
- D4_08** Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (2)
- D4_09** Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar
- D4_10** Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar (1)
- D4_11** Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar (2)
- D4_12** Altres recursos per al docent

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

El món del treball ha canviat molt al llarg del darrer segle i aquests canvis es reflecteixen en un mercat de treball caracteritzat per grans desigualtats.

A grans trets, podem diferenciar entre tres col·lectius o grups en el mercat de treball: els que tenen un treball estable, els qui conviuen entre l'atur i la feina i que ocupen llocs de treball precaris i els aturats de llarga durada.

Els qui gaudeixen d'**estabilitat laboral** són persones que, o bé tenen una feina estable, o bé tenen un nivell de professionalitat alt que els garanteix una continuïtat en el mercat laboral. Poden ser persones amb sous alts (p.ex. directius d'empreses, professionals liberals, etc.) o no tan alts (funcionaris, operaris qualificats de grans empreses, etc.), però que, pels seus coneixements i experiència gaudeixen d'una certa posició de seguretat i això els proporciona una certa tranquil·litat en relació amb la seva continuïtat en el treball.

En l'altre extrem ens trobem amb les persones en **situació d'atur de llarga durada**. Són persones que han quedat fora del mercat de treball i que depenen de l'Estat i de les xarxes de solidaritat -sobretot de la família. Aquesta situació, a més de l'impacte a nivell econòmic, afecta també la seva autoestima personal i la seva autoconfiança.

Entremig d'aquestes dues situacions hi ha aquells que **fluctuen al voltant del fet de tenir o no tenir treball**. Dins aquest grup s'obre un ampli ventall de situacions laborals: la precarietat laboral, l'alternança entre ocupació i atur, l'economia submergida o treball "en negre", la inactivitat més o menys forçosa... En qualsevol cas, aquest col·lectiu pateix una situació d'inseguretat que afecta la seva vida personal, i condiona aspectes fonamentals com poden ser l'accés a l'habitatge o la formació d'una família.

El fet de pertànyer a un d'aquests tres col·lectius està molt condicionat per factors com poden ser l'edat, el sexe o el lloc de naixement i també pel nivell educatiu.

Les dades estadístiques ens mostren com el **sexe** constitueix un element clarament diferenciador en el mercat de treball. En alguns casos, les dones pateixen discriminacions clares com tenir salaris més baixos per la mateixa feina, o tenir menys oportunitats d'accedir a llocs de responsabilitat i direcció. En d'altres, les desigualtats són conseqüència de combinar el treball amb la cura dels fills o avis i el treball domèstic. Per explicar aquestes desigualtats es parla de tres grans fenòmens: la segregació ocupacional, la precarització laboral i el desfasament salarial.

El terme segregació fa referència a la diferenciació del tipus de feina que es realitza en funció del sexe. Hi ha dos tipus de segregació: l'horitzontal i la vertical. La **segregació horitzontal** es reflecteix en el fet que les dones són majoria en determinats tipus de feina, considerats "feines de dones", sovint relacionats amb la cura (com, per exemple, la infermeria, el treball social, la cura de persones grans o el treball domèstic). Es tracta generalment de professions poc valorades i

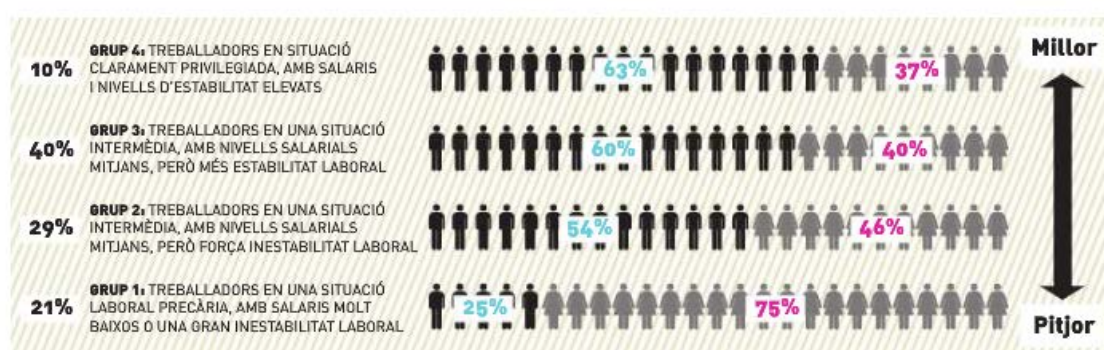
Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_01

UN MERCAT DE TREBALL MOLT DESIGUAL

mal remunerades. La **segregació vertical** fa referència a la concentració de les dones en llocs de treball de poca responsabilitat i amb poc marge per progressar, mentre que els homes ocupen els llocs de treball amb més poder i influència.

Classificació percentual de població, per sexe, de millor a pitjor condició laboral

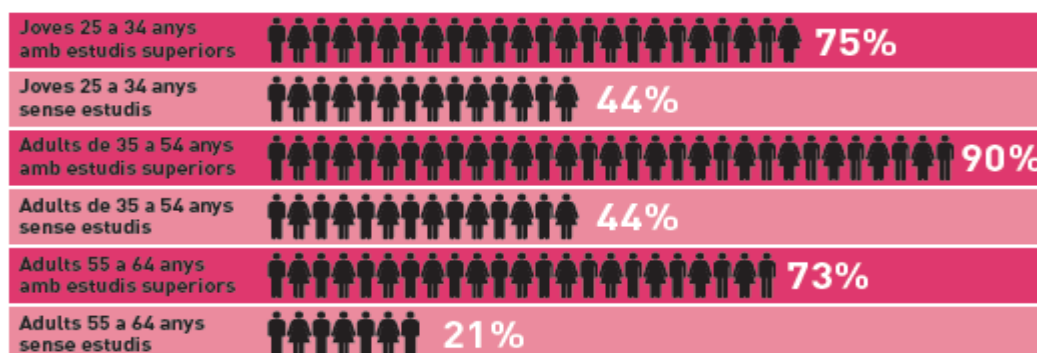

Font: Elaboració pròpia a partir de MARTÍNEZ, X. i MARÍN, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Un altre factor de diferenciació és l'edat. Les dades també ens mostren com, de manera recurrent, els col·lectius més joves i els més grans tenen moltes més dificultats d'inserció en el mercat laboral que no pas la resta. De la mateixa manera, en temps de crisi els més afectats per la manca de feina són els treballadors més joves de 35 anys i els més grans de 54.

Aquests factors estan condicionats pel **nivell d'estudis**. Les dades demostren que l'educació és un element clau per a la seguretat laboral i que, a més educació, més possibilitats de trobar una feina o de conservar-la.

Persones que mantenen la feina el 2008-2009, segons edat i estudis

Font: Xavier Martínez Celorrio i Antoni Marín Saldo (2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

Treball

- Treballar implica un esforç manual o intel·lectual que a la nostra societat usualment comporta una contrapartida, econòmica o en espècies. Es tracta de la realització d'accions humanes, fetes de manera conscient, i orientades a satisfer necessitats transformant d'alguna manera la natura.
- Usualment, treballar és sinònim de “fer feina” o “estar ocupat” però el que és així col·loquialment no sempre coincideix amb les classificacions científiques o legals. Treballa una persona quan pinta un quadre? Quan renta plats? Quan té cura d'un nadó? Depèn de com es concep aquella tasca s'estableixen les relacions socials en una societat.
- El treball remunerat es concep com un dret universal, però està molt regulat i, per exemple, al nostre país només el poden gaudir aquells qui tenen la nacionalitat espanyola o tenen un permís de treball.
- Actualment, a l'Estat espanyol l'edat mínima per treballar, en el sentit de tenir una relació laboral i poder rebre alguna retribució a canvi, són els 16 anys.

Situació laboral

- Podem distingir la població en relació amb l'activitat econòmica en diferents grups, com ara la **població activa**, on es contempla les persones **ocupades** i les que **busquen ocupació** remunerada, i la població no activa o **inactiva**.
- La població activa són les persones de 16 anys i més que tenen ocupació o estan disponibles i fan gestions per incorporar-se al mercat de treball. Així, les persones aturades però que busquen feina són població activa.
- L'anomenada població inactiva són les persones de 16 anys i més que no han treballat i no cerquen ocupació o no estan disponibles per treballar; les que exclusivament treballen a la llar; els estudiants que no treballen; els jubilats o retirats de l'activitat econòmica, i els incapacitats per treballar.
- Un jubilat o jubilada és una persona que després d'haver treballat i pagat els impostos durant els anys que fixi la llei, deixa de tenir una ocupació laboral i cobra uns diners, o subsidi, per al seu manteniment fins al moment de la seva mort. Aquesta jubilació es dona generalment a partir d'una edat avançada. Al nostre país l'edat mínima de jubilació són els 67 anys.
- Aturat: Una persona que ha treballat durant un temps i pagat els impostos té dret a percebre una quantitat econòmica si es queda sense feina i s'inscriu en un registre de persones aturades. Les condicions per poder percebre el subsidi d'atur són variables i no són universals.
- Tant la jubilació com l'atur estan subjectes a haver cotitzat anteriorment, és a dir, haver treballat remuneradament i complir una sèrie de condicions. Existeixen altres prestacions pròpies d'un Estat del benestar lligades a altres circumstàncies com ara la incapacitat per treballar.

Salari

- El salari, sou o jornal és el pagament que rep una persona per la seva feina. Actualment, el més freqüent es rebre'l mensualment, però també pot ser per

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

setmanes (setmanada), quinzenalment o per una tasca determinada. S'anomena jornal quan es rep per dia o jorn treballat.

- El salari pot ser en espècies (béns o contraprestacions no dineràries) o en diners, que és la forma més corrent avui dia de pagar. El salari pot ser per temps treballat, o per peces fabricades.
- A Espanya existeix per llei un salari mínim interprofessional (SMI) que es troba al voltant dels 630 euros/mes. El salari mínim interprofessional, o quantia retributiva mínima, és la mínima retribució que una persona que treballa ha de cobrar per fer una feina, sigui quina sigui la seva feina, edat o sexe, i tant si és un tipus de treball jornalier, fix, temporal o eventual. Si un treballador o treballadora té un salari inferior al mínim es comet un delictes. Entre altres raons, el salari mínim existeix per assegurar un mínim poder adquisitiu per gaudir d'una vida digna a tots els ciutadans que treballin o assegurar que tots els qui treballen puguin mantenir els seus fills menors d'edat.
- El sou brut és el salari abans de descomptar els impostos que van a l'estat. El sou net són els diners que efectivament reps a canvi de la feina feta, un cop descomptats els impostos (IRPF, IVA, etc.).

Condicions laborals

- Són aquelles condicions en què es realitza l'activitat laboral o treball i estan relacionades amb la seguretat, la higiene, la salut i la qualitat de vida.
- Quan parlem de condicions laborals, però, usualment fem referència a saber quin tipus de contractació té aquella tasca, quina durada (estable, a temps fixat,...) o quina retribució (salari).
- L'actual context de crisi està fent disminuir els llocs de treball remunerats, abaixant els salaris, i augmentant la precarietat laboral, és a dir, el temps pel qual una persona és contractada o la manera com se la contracta.

Contracte

- Un contracte laboral és un acord que genera drets i obligacions. Generalment és un document escrit de caràcter jurídic i vàlid a través de la signatura, que implica que el que allí es diu s'accepta. Existeixen diferents tipus de contractes, per exemple segons la durada (indefinit, per obra, etc.) o segons la jornada (a temps complet, a temps parcial).
- Si es treballa sense contracte i sense pagar impostos es diu que es treballa en l'economia submergida o informal. Aquest tipus de treball no és legal.
- Les persones contractades poden ser-ho per diferents tipus d'empresa o organitzacions i pel sector públic (administracions). Entre els treballadors del sector públic aquelles persones que han guanyat unes oposicions poden ocupar una plaça de funcionari, que implica una gran estabilitat laboral. Una altra modalitat de relació laboral és la que es diu **a compte propi**. Com ara les persones **autònomes**, que no treballen per a terceres persones sinó a través d'encàrrecs.

1. Descripció del vídeo

Dues amigues es troben en un bar. Una d'elles acaba de trobar feina i està molt contenta. Explica que ho ha passat molt malament des que va quedar-se sense feina ("quan em van fer fora de la immobiliària, és que em vaig enfonsar"). Ha hagut de viure sense treballar i sense subsidi, i sense el suport de la seva família no se n'hauria sortit.

Durant la conversa parlen també d'una amiga seva que s'ha quedat a l'atur estant embarassada i de les dificultats per compaginar la vida familiar i la vida laboral ("sembla que treballar i tenir una família sigui un luxe"). La precarietat laboral ("la Joana feia un munt d'hores i no arribava a final de mes"), la importància de la formació ("almenys amb aquest curs de secretariat has fet diana") o els avantatges del treball autònom ("potser així podré combinar millor la feina i la família") són altres temes que comenten les dues amigues al llarg de la conversa.

2. Claus per a la interpretació

A partir de la breu conversa entre les dues noies es poden analitzar diversos temes crítics relacionats amb el món del treball: des del rol de la família com a "coixí" davant de situacions difícils fins al treball com a eix estructurador de la vida de les persones passant per les dificultats per compaginar la vida familiar i la vida laboral.

En una situació de crisi econòmica com l'actual, cada cop hi ha més persones que es queden a l'atur. Perdre la feina pot arribar a provocar situacions molt difícils, sobretot si no es disposa d'un subsidi d'atur (o si s'ha esgotat aquest subsidi) i la persona es queda sense ingressos. A Espanya, tradicionalment, la família ha jugat un paper clau en aquest tipus de situacions, actuant com a "coixí" i mitigant les situacions de dificultat. Aquest paper de la família s'havia esvaït en els darrers anys amb l'expansió econòmica i el creixent individualisme de la societat capitalista. Però ara està tornant a guanyar importància i, quan l'Estat no pot donar resposta, són les xarxes familiars i de solidaritat les úniques que resten. Per altra banda, el treball constitueix un eix bàsic en l'estructuració de la vida de qualsevol persona, no només a nivell econòmic sinó també a nivell social i personal. A través del treball ens relacionem amb altres persones, organitzem la nostra vida entorn d'uns horaris i unes rutines, i donem valor al nostre temps. Un dels elements que es posen de manifest en la conversa és, precisament, aquest valor del treball en l'autoestima de les persones i l'impacte psicològic que pot arribar a tenir el fet de quedar-se sense feina. Un tercer element que sorgeix en la conversa és el tema de les dificultats per compaginar la vida familiar i la vida laboral. Amb la incorporació de la dona al món del treball han augmentat sensiblement les dificultats de les famílies per poder cuidar els fills, avis o les persones malaltes. La dificultat per compaginar els horaris de la feina amb la gestió de la llar i de la família porta a conflictes a nivell personal i social. Les feines que abans feien les dones (les mestresses de casa) ara les ha de proveir un tercer, que pot ser l'Estat o empreses privades (escoles bressol, centres de dia, casals d'estiu, activitats extraescolars, residències de gent gran, etc.) o altres persones (dones de fer

feina, cangurs, cuidadores de gent gran, voluntaris, etc.). Les dificultats per assentar-se, tenir una carrera professional i disposar d'uns ingressos mínimament estables han retardat molt l'edat de tenir fills. L'educació dels fills també se'n ressent: carregats cada cop amb més activitats extraescolars, amb poc contacte amb els seus pares, cuidats pels avis, etc. I les persones viuen en un estat d'estrès continuat per la manca de temps i/o les dificultats econòmiques que implica el manteniment d'una família.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Quines conseqüències ha tingut per a la noia morena el fet de quedar-se sense feina?	El fet de no tenir feina ha fet que ho passés molt malament tant a nivell econòmic com a nivell personal. A nivell econòmic, ha passat uns mesos molt durs perquè no tenia feina i no cobrava el subsidi. A nivell personal, el fet de perdre la feina també l'ha afectada molt, i quan la van fer fora de la feina es va enfonsar.
Què ha fet per sortir d'aquesta situació?	A nivell econòmic, ha hagut de demanar ajut a la seva família. A nivell professional, ha fet un curs de formació en secretariat que l'ha ajudat a trobar una nova feina.
Què li ha passat a l'amiga de les dues noies, la Joana?	La Joana, que està embarassada de quatre mesos, s'ha quedat sense feina. No estava contenta a la seva feina perquè havia de treballar un munt d'hores i no arribava a final de mes. I a sobre, els companys del departament del costat que feien la mateixa feina, cobraven el doble perquè tenien un plus.
Què està pensant fer la Joana per sortir-se'n?	La Joana s'està plantejant fer-se autònoma i treballar pel seu compte. Pensa que d'aquesta manera li resultarà més fàcil compaginar la feina i la família.
Què en pensa, la noia morena, sobre aquesta solució?	Pensa que potser és una bona idea. Ella també vol tenir un fill des de fa temps, però li costa molt decidir-se. Te la impressió que treballar i tenir família és un luxe.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?

El que diu la gent

Sílvia. 35 anys. Artesana. Depèn molt d'on visquis, en quin barri, en quin entorn social, etc.

Jordi. 40 anys. Pensionista. El boca a boca és més important que tenir un coixí econòmic.

Jordi. 23 anys. Estudiant. Els joves, la gent gran i les dones són els que tenen més problemes.

Nàdia. 30 anys. Aturada. Cada cop és més complicat perquè cada cop demanen més coses i hi ha més gent buscant feina.

Eduard. 18 anys. Estudiant. No tothom té les mateixes possibilitats, però el que s'ho curra ho pot aconseguir.

El que diuen les dades

Abans de la crisi hi havia nivells alts de desigualtat entre homes i dones en sous, en accés al treball i en estabilitat:

- Per cada home en situació laboral precària hi havia tres dones.
- Per cada dona en llocs de treball privilegiats hi havia tres homes.

Les conseqüències de la crisi ens afecten a tots per igual?

El que diu la gent

Esteve. 66 anys. Jubilat. La gent més preparada, encara que no sigui de lo seu, pot trobar feina d'una altra cosa. Les empreses el que demanen és gent preparada, encara que sigui per fer de cambrer.

Marta. 36 anys. Aturada. Jo ho tinc més difícil ara que abans de tenir la nena.

Elisa. 41 anys. Tècnica de comunicació. No tot es basa en el poder adquisitiu. També cal tenir ganes, entusiasme i moure's.

Alba. 18 anys. Estudiant. Els immigrants ho tenen més difícil.

Ferran. 45 anys. Operari de logística. La crisi està posant la gent al seu lloc. Ara a un enginyer li costa trobar feina. Per tant, viu en pròpia carn com li costa trobar feina a una persona sense estudis.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

El que diuen les dades

Els primers anys de la crisi han treballat de manera continuada el 85% dels assalariats amb més qualificació professional.

- El 82% dels adults amb estudis universitaris.
- I només el 56% dels qui tenien estudis bàsics.

Per contra, van passar a estar a l'atur el 50% dels empleats amb menys qualificació.

Els sectors de la població més afectats, i que ho tenen més difícil per sortir de l'atur són:

- Els menors de 35 anys.
- Els majors de 54 anys.

Per tant, no tothom té les mateixes oportunitats de participar en el món laboral, ni en època de creixement econòmic ni en època de crisi. En èpoques de bonança ja existien persones amb salaris baixos i en situació de pobresa. D'aquestes, la majoria eren dones.

A més educació, més qualificació professional i més oportunitats laborals.

- L'educació és el factor clau per a la millora de les condicions laborals en època de creixement.
- I actua com un escut protector en moments de crisi econòmica.

2. Claus per a la interpretació

Entre alguna gent del carrer es detecta una tendència a considerar que l'esforç personal és la base per aconseguir una feina. Ho veiem, per exemple, amb l'Eduard, que comenta que "no tothom té les mateixes possibilitats, però el que s'ho curra ho pot fer", o amb l'Elisa, que afirma que "no tot es basa en el poder adquisitiu, també cal tenir ganes, entusiasme i moure's".

Tot i que aquestes afirmacions tenen una part de cert (l'esforç personal i la motivació són molt importants), cal matisar-les per tal d'evitar malentesos. Les dades mostren desigualtats importants que afecten a col·lectius específics (joves, dones, persones grans, ...) i pensar que tot depèn de l'esforç personal pot portar a error, i a responsabilitzar les persones de situacions que, de vegades, poden quedar fora del seu abast. El que sí que mostren clarament les dades és que l'educació és un element clau per accedir al món laboral i mantenir-s'hi. I, en aquest sentit sí, l'esforç personal és molt important.

Pel que fa als col·lectius amb majors dificultats en el món del treball, hi ha tres factors que marquen clarament les diferències.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

El primer de tot és el sexe. Les dades mostren clarament com les dones tenen moltes menys oportunitats d'accedir a bons llocs de treball i, en canvi, solen tenir situacions molt més precàries. Aquestes diferències poden ser degudes a situacions de discriminació (moltes vegades les dones tenen salaris més baixos que els homes per la mateixa feina), o a haver de combinar la feina amb la cura dels fills i el treball domèstic. La Marta, que apareix al vídeo amb la seva filla petita, n'és un exemple quan diu que "ara ho tinc més difícil que no pas abans de tenir la nena".

Un altre factor clau és l'edat. Els grups d'edats més joves i més grans tenen més dificultats per accedir a la feina i per mantenir-s'hi. Les dades ens ho confirmen, ja que mostren que els més afectats per la crisi, i els que tenen més dificultats per sortir de l'atur, són els menors de 35 anys i els majors de 54. En Jordi, que té 23 anys i està estudiant, ho veu clar quan diu que "si ets molt molt jove, no tens tantes possibilitats, i tampoc pots ser molt gran perquè també tens problemes".

Un tercer factor, que no surt en les dades però que sí que comenta l'Alba, una de les entrevistades, és l'origen, quan diu que "els immigrants ho tenen més difícil". Aquest fet és cert, sobretot entre els immigrants extracomunitaris i encara més entre les dones immigrants. Es tracta d'un col·lectiu que ocupa fonamentalment els llocs menys qualificats i que tenen majors nivells de precarietat laboral i atur.

Tot i aquestes diferències, cal insistir en la importància de l'educació i la formació com a element clau tant per accedir al mercat de treball com per mantenir-s'hi i per gaudir de bones condicions laborals. En aquest sentit les dades són molt clares. I, tot i la crisi econòmica, es demostra que tot i la recessió, els treballadors amb més estudis han tingut més seguretat laboral. En canvi, els empleats amb menys qualificació han estat els més perjudicats per l'atur.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.
- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.
- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Quines persones del carrer pensen que el més important és l'esforç personal, la posició social o els contactes?
3. I quines creuen que hi ha altres elements, més enllà del esforç, que influeixen en les oportunitats de tenir una bona feina?
4. Quins són aquests elements? Si ens fixem en el que diuen les dades, quins col·lectius ho tenen més difícil per trobar feina?
5. Quina relació hi ha entre educació i treball? Segons el que mostren les dades, el fet d'estudiar ajuda a tenir feina?
6. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

En funció de les característiques del grup classe i dels seus interessos el debat es pot enfocar des del punt de vista de la importància de l'educació per a la millora de les oportunitats laborals, de les problemàtiques relacionades amb la conciliació laboral, personal i familiar, o, en funció de la resposta del grup, es poden combinar les dues temàtiques.

1. De què us agradaria treballar quan sigueu grans? (Penseu en professions, o en empreses o llocs en què voldríeu treballar. P. ex.: "vull ser metge" o "vull treballar ajudant els altres" o "vull ser electricista" "o vull una feina que em permeti viatjar".)
2. Per què? Què és el que més us preocupa a l'hora de triar una feina? El contingut de la feina? (que us agradi, que sigui útil, etc.) Les condicions laborals (horaris, vacances, estabilitat laboral, etc.) El sou?
3. Què heu de fer per aconseguir treballar d'allò que voleu? Teniu clar el que heu d'estudiar?
4. Què podeu fer per tenir més oportunitats per aconseguir una feina en allò que voleu? (p.ex. estudiar idiomes, treure molt bones notes, fer pràctiques, ...)

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

2. Preguntes per al debat

1. Al final de tot del vídeo es parla de què cal lluitar contra les desigualtats que afecten a les dones en el mercat de treball, i també hi podríem afegir altres col·lectius com la gent gran, els joves, els immigrants, etc. Què creieu que caldria fer per aconseguir-ho? (Des del govern, des de les empreses, des del sistema educatiu...)
2. Les dades mostren que l'educació és un element clau per tenir més oportunitats en el mercat laboral. Però no tothom té les mateixes condicions d'accés a l'educació. Penseu que això és just? Com creieu que es pot resoldre?
3. I en la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu contribuir d'alguna manera a evitar que es produeixin aquest tipus de desigualtats? Com?
4. I si algun dia viviu en parella, o fins i tot teniu fills, podeu fer alguna cosa per facilitar la conciliació de la feina i de la vida familiar? Què?

ANALITZEM LES DADES ESTADÍSTIQUES

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a cercar informació per Internet.
2. Aprendre a fer operacions estadístiques bàsiques (percentatges).
3. Aprendre a interpretar dades estadístiques.
4. Percebre les diferències existents al mercat de treball en funció de l'edat i el gènere.

3. Descripció

A partir de la informació disponible a l'Institut d'Estadística de Catalunya (www.idescat.cat) s'analitzaran les dades d'ocupació i atur per edats i per gènere i es reflexionarà sobre les desigualtats existents en el mercat de treball català. L'idescat disposa de moltes dades sobre mercat de treball. Es proposa treballar sobre dues taules concretes:

- Població ocupada per grups d'edat i sexe: www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=5702
- Atur registrat per sexe i edat: www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=5711&lang=es

Per realitzar l'activitat, els alumnes hauran de fer les següents tasques (o algunes d'elles):

1. Obtenir informació estadística actualitzada sobre aquestes dues variables (en funció del nivell de maduresa del grup, el formador els pot indicar únicament la informació a cercar, pot adreçar-los a la pàgina web d'idescat o pot cercar ell mateix la informació i proporcionar les taules amb les dades als alumnes).
2. Calcular les taxes d'atur i d'ocupació a partir de les dades disponibles (calculant el percentatge de cada franja d'edat i de cada sexe sobre el total de la població).

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

3. Agrupar les dades perquè siguin comparables (les franges d'edat de les dades d'atur i les d'activitat són diferents).
4. Analitzar les dades resultants.
5. Representar gràficament els resultats obtinguts (mitjançant gràfics, taules, dibuixos, etc.).
6. Interpretar les diferències existents al mercat de treball a Catalunya i explicar-les verbalment o per escrit.

Aquesta activitat es pot ampliar mitjançant l'explotació d'altres dades estadístiques rellevants per entendre les desigualtats disponibles a idescat (per exemple, població ocupada per sectors i sexe; població assalariada i taxa de salarització per sexe; població assalariada per àmbit públic i privat per sexe; salari brut per sexe, edat i nacionalitat; etc.).

També es poden realitzar comparacions històriques o geogràfiques, i explotar les dades de diferents anys per analitzar com han evolucionat les variables treballades al llarg dels darrers anys o analitzant les mateixes dades per Catalunya, Espanya i Europa i comparar els resultats obtinguts.

4. Materials de suport

El web de l'idescat ofereix dades estadístiques actualitzades sobre mercat de treball. Per accedir-hi, cal anar a www.idescat.cat, seleccionar el bloc <Societat> i, dins aquest bloc, anar a l'apartat <Treball>.

Al web d'idescat també s'expliquen els conceptes bàsics i les fórmules utilitzades per calcular les diferents dades: www.idescat.cat/economia/inec?tc=7&id=0608&lang=es

FEM ENTREVISTES SOBRE EL MÓN DEL TREBALL

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a fer preguntes.
- Practicar tècniques d'escolta activa.
- Aprendre a analitzar la informació.
- Reflexionar sobre el món del treball.

3. Descripció

Proposar als alumnes que facin entrevistes en el seu entorn més proper per analitzar els canvis que s'han produït en el món del treball al llarg dels darrers anys. Es poden treballar temes diversos (final del mite del treball per a tota la vida, la cultura de la competitivitat versus la cultura de la cooperació, els models d'empresa, l'emprenedoria i el treball autònom, la relació entre el temps privat i el temps de treball, etc.). En funció de l'autonomia i la maduresa del grup, les entrevistes es poden fer en l'entorn familiar immediat (avis, pares, tiets) o es pot estendre a altres entorns (professors de l'escola, comerciants del barri, personal de la biblioteca pública municipal, veïns, amics dels pares, etc.). Per realitzar l'activitat, els alumnes hauran de realitzar les següents tasques (o algunes d'elles):

- Elaborar un guió d'entrevista sobre els canvis en el món del treball.
- Realitzar entrevistes en el seu entorn immediat.
- Analitzar la informació recollida i reflexionar sobre els resultats obtinguts.
- Compartir la informació amb la resta de la classe i realitzar una presentació per grups de les conclusions obtingudes.

4. Materials de suport

Veure a **Altres recursos per al docent**: "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?".

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE EL TREBALL

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb el treball. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A4_04 Imatges per pensar

A4_05 Diu la premsa...

COM HA CANVIAT EL MÓN DEL TREBALL?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'aprendre a aprendre • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre el món del treball.
- Practicar tècniques de discussió i debat participatiu.
- Generar cohesió de grup.

3. Descripció

1. Veure el vídeo *All work and all pay*.
2. Reflexionar sobre els canvis que s'han produït al món del treball. Es pot realitzar una primera reflexió individual i després un debat a nivell grupal sobre les primeres idees que sorgeixen entorn del vídeo.
3. Compartir la informació amb la resta de la classe i realitzar un debat entorn dels següents eixos:
 - a. èxit / fracàs
 - b. estabilitat / flexibilitat
 - c. competir / compartir
 - d. oci / negoci

Per realitzar aquest exercici es pot portar a terme alguna dinàmica participativa (enganxant Post-it en un panell penjat a la paret, elaborant un pòster en petits grups, realitzant un mapa mental, etc.).

4. Materials de suport

Veure a la taula amb *Altres recursos per al docent* el vídeo *All work all pay*:

<<http://youtu.be/faYL6b4-vqQ>>.

DE QUÈ SERVEIX TREBALLAR?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	- Competència comunicativa lingüística - Competència social i ciutadana	- Ciències socials, geografia i història - Educació per a la ciutadania i els drets humans - Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre el món del treball.
- Practicar tècniques de discussió i debat participatiu.
- Generar cohesió de grup.

3. Descripció

1. El professor apunta a la pissarra la frase: "Què aporta el fet de treballar? Podríem viure sense treballar?".
2. Es realitza un debat a nivell grupal. Es poden utilitzar diferents tècniques de dinamització grupal (pluja d'idees, treball en petits grups, aportacions amb Post-it, anàlisi de pros i contres, etc.).
3. Després del debat es llegeix el text de Giddens: "El significado social del Trabajo".
4. Es pot tancar l'activitat amb un escrit individual sobre la pregunta: "Com creus que incideix en la societat catalana d'avui en dia el fet de tenir un percentatge de més del 50% d'atur entre la joventut?".

4. Materials de suport

Quadern de l'alumne: **A4_06** Article: "El significado del Trabajo". Anthony Giddens. *Sociología*. Alianza Editorial. Madrid. 2006.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

Publicacions del PaD	
Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/mg/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
Treball i recessió: La crisi ens afecta a tots igual? Resum dels resultats de dos estudis basats en l'explotació del Panel de Desigualtats Socials a Catalunya, un sobre mercat de treball i un altre sobre mobilitat social, que ens apropen a la realitat del mercat de treball català i als primers impactes de la crisi econòmica.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/PaD_20_DE_F.pdf
L'experiència de l'atur Reflexió sobre les diferents maneres de viure situacions d'atur, en funció de factors com la freqüència i la durada de l'atur, o de la situació personal de la persona aturada.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/10_experiencia_atur.pdf
Els usos del temps a Catalunya Resum d'un estudi sobre els usos del temps a Catalunya que insisteix en la desigualtat existent entre homes i dones en el repartiment del treball domèstic i familiar i en l'accés al treball laboral fora de la llar.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/13_usos_temps.pdf
Les desigualtats en el mercat laboral català Resum dels resultats d'un estudi sobre les desigualtats en el mercat de treball, que posa de manifest les particularitats del mercat de treball a Catalunya i la seva incidència decisiva en la generació de desigualtats.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/9_desigualtats_mercat_laboral_catala.pdf
Premsa	
Descripció	Ubicació
Desempleo y séniors Article sobre la decisió del govern d'endurir l'accés a l'atur de les persones majors de 55 anys.	http://cincodias.com/cincodias/2013/04/11/economia/1365701076_465770.html
Jóvenes en paro Carta al director reclamant mesures per aturar l'alt nivell d'atur dels joves a Espanya.	http://elpais.com/elpais/2013/04/15/opinion/1366048132_591521.html
Más de 850.000 menores de 25 años abandonan el mercado laboral Article sobre la situació dels joves en el mercat del treball en	http://cincodias.com/cincodias/2013/04/04/economia/1365075834_973525.html

Descripció	Ubicació
el qual s'afirma que set de cada deu aturats joves només ha estudiat fins a ESO.	
El desempleo es un virus Testimoni d'una dona que s'ha quedat sense feina i que parla de la seva sensació d'angoixa i de vergonya per estar a l'atur.	http://elpais.com/elpais/2013/04/10/opinion/1365621392_495406.html
Falta de oportunidades Carta al director d'un jove que ha d'emigrar per poder treballar.	http://elpais.com/elpais/2013/04/12/opinion/1365782902_056251.html
Materials didàctics	
Descripció	Ubicació
Conjunt de materials didàctics d'orientació laboral en igualtat adreçat a l'alumnat de secundària i elaborat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Els materials estan adreçats a treballar temes relacionats amb la igualtat d'oportunitats i trencar els estereotips de gènere al treball.	http://www20.gencat.cat/portal/site/empresaiocupacio/menuitem.m.32aac87fcae8e050a6740d63b0c0e1a0/?vgnextoid=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default
Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?	http://80.33.141.76/aventura_explorar/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=6&Itemid=7
Webs	
Descripció	Ubicació
La desocupació, reflex de la crisi Articles del <i>Diari de l'escola</i> sobre l'atur, vist des de diferents perspectives.	http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=3843535
Vídeos	
Descripció	Ubicació
All work and all play Vídeo de 10 minuts sobre els canvis que han tingut lloc en el món del treball dels darrers anys, d'una cultura del treball basada en la competició i l'individualisme, al treball com a oportunitat per realitzar-se i fer allò que t'agrada (els <i>millenials</i>) i les conseqüències que ha tingut aquest canvi en la cultura del treball (les empreses google, l'emprenedoria, les xarxes socials, la fusió entre vida personal i laboral, etc.). El vídeo està en anglès i subtitulat en castellà.	http://youtu.be/faYL6b4-vqQ

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

Pel·lícules

Descripció

Full Monty/ Los lunes al sol

Dues pel·lícules que tracten el drama de l'atur i la precarietat laboral.

Full Monty, dirigida per Peter Cattaneo l'any 1997, explica la història d'un grup de treballadors en atur del centre d'Anglaterra (Sheffield) que decideixen fer un striptease per guanyar diners.

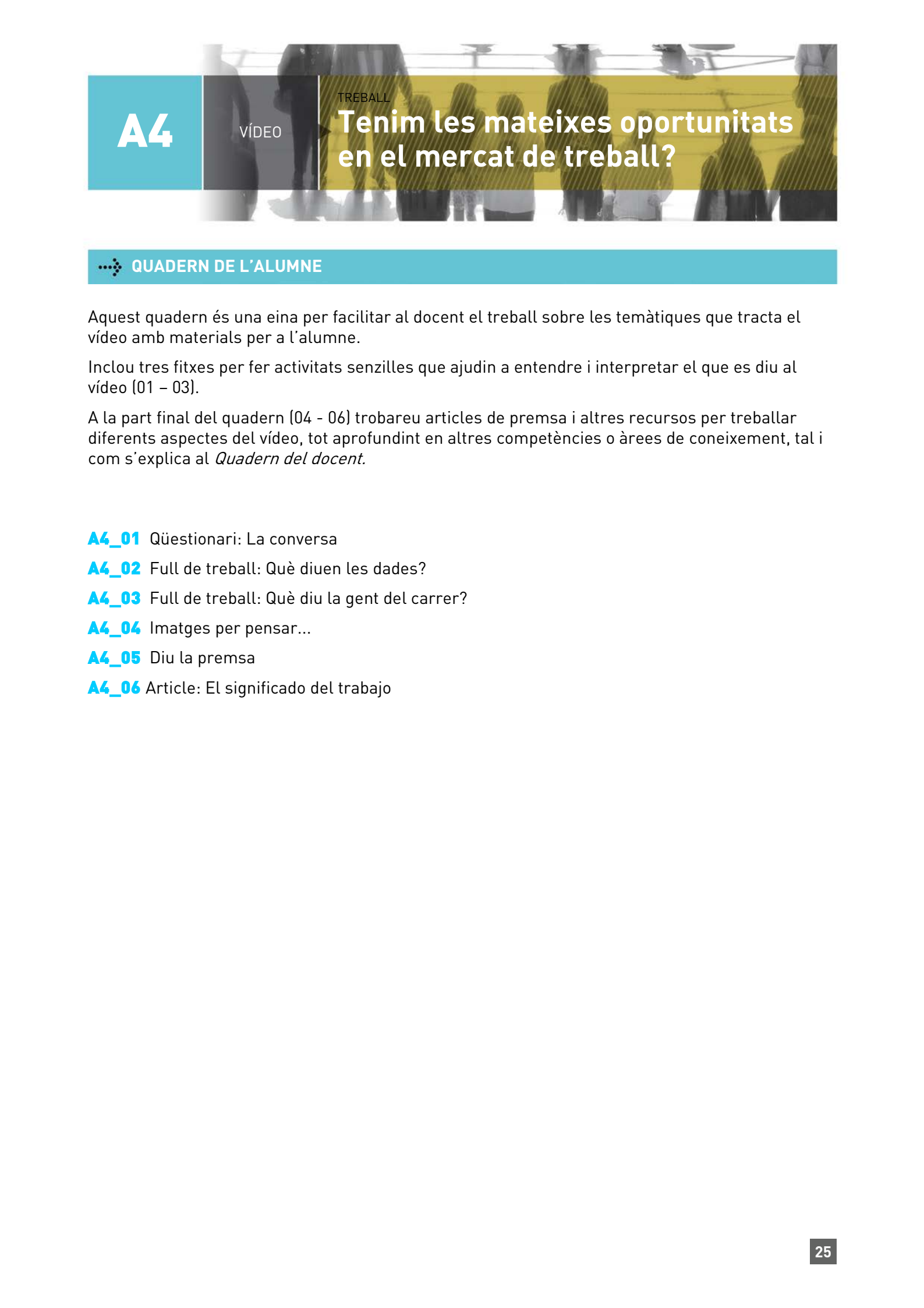
A ***Los lunes al sol***, de Fernando León, un grup d'antics treballadors de les drassanes que s'han quedat sense feina viuen cada dia com si fos diumenge.

Ubicació

Les dues pel·lícules es poden trobar als videoclub.

Fitxes didàctiques i referències a d'altres pel·lícules sobre el món del treball:

<http://www.edualter.org/material/cinemaitreball/index.htm>

A4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

❖ QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04 - 06) trobareu articles de premsa i altres recursos per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement, tal i com s'explica al *Quadern del docent*.

A4_01 Qüestionari: La conversa

A4_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A4_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A4_04 Imatges per pensar...

A4_05 Diu la premsa

A4_06 Article: El significado del trabajo

A4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A2_01**QÜESTIONARI: LA CONVERSA**

El vídeo comença amb una conversa entre una noia que acaba de trobar feina i la seva amiga. Parlen sobre com de durs han estat els mesos a l'atur, i també sobre una amiga seva, la Joana, que acaba de quedar-se sense feina. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

1. Quines conseqüències ha tingut per a la noia morena el fet de quedar-se sense feina?

2. Què ha fet per sortir d'aquesta situació?

3. Què li ha passat, a l'amiga de les dues noies, la Joana?

A4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A2_01

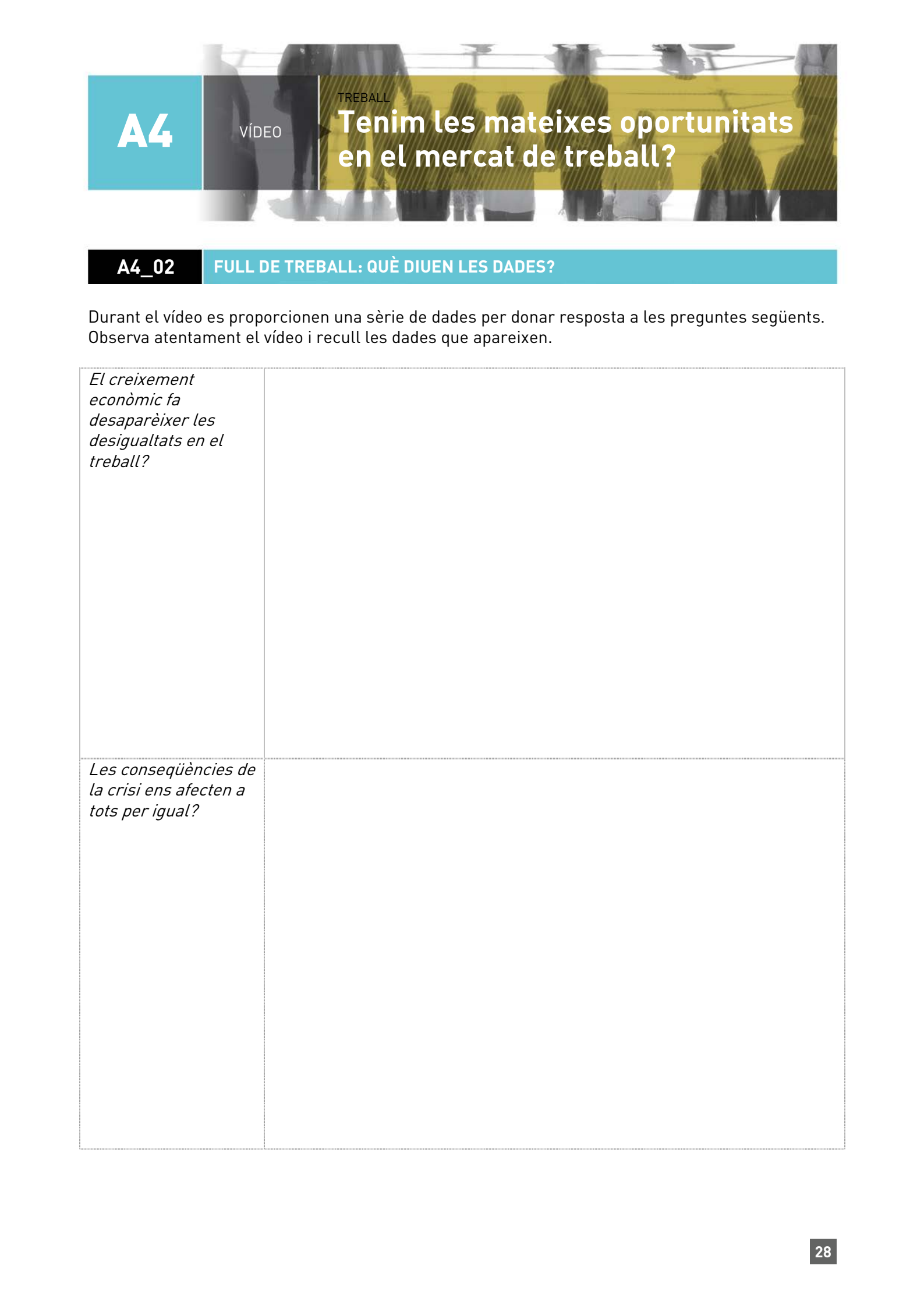
QÜESTIONARI: LA CONVERSA

4. Què està pensant fer la Joana per sortir-se'n?

5. Què en pensa, la noia morena, sobre aquesta solució?

A4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_02

FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?

Les conseqüències de la crisi ens afecten a tots per igual?

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

<i>El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?</i>	Sílvia. 35 anys. Artesana	
	Jordi. 40 anys. Pensionista	
	Jordi. 23 anys. Estudiant	
	Nàdia. 30 anys. Aturada	
	Eduard. 18 anys. Estudiant	
	Josep, 72 anys. Antiquari.	
<i>Les conseqüències de la crisi ens afecten a tots per igual?</i>	Esteve. 66 anys. Jubilat	
	Marta. 36 anys. Aturada	
	Elisa. 41 anys. Tècnica en comunicació	
	Alba. 18 anys. Estudiant	
	Ferran. 45 anys. Operari de logística	

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4

VÍDEO

TREBALL

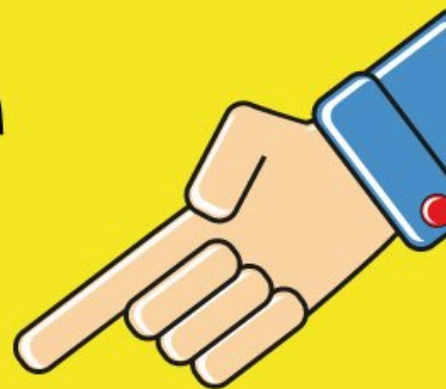
Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_04

IMATGES PER PENSAR...

EN **Contra** DE
LA discriminación
laboral

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

Tribuna

Desempleo y séniors

VICENTE CASTELLO ROSELLO | 12-04-2013 07:26

37

9

10

0

Temas relacionados: [Subsidio paro](#) [Pensión jubilación](#) [Opinión](#) [Crisis económica](#) [Pensiones](#) [Comisión Europea](#) [Recesión económica](#) [Desempleo](#) [Prestaciones UE](#) [Coyuntura económica](#) [Empleo](#) [Seguridad Social](#) [España](#) [Política laboral](#) [Organizaciones internacionales](#) [Economía](#) [Relaciones exteriores](#) [Trabajo](#)

No se entiende cómo el Gobierno ha puesto la tijera en las personas que tienen más de 55 años endureciendo las condiciones de acceso al subsidio por desempleo (426 euros/mes), única ayuda que les queda antes de empezar a cobrar la pensión de jubilación tras haber agotado su prestación por desempleo. La explicación dada es que la percepción de prestaciones por desempleo supone un desincentivo a la búsqueda de empleo. Por lo tanto, la medida tiene como objetivo incentivar la búsqueda de empleo para que no favorezca el tránsito hacia las prejubilaciones.

CARTAS AL DIRECTOR

Jóvenes en paro

ADRIÁN HERNÁNDEZ MOYA | Valencia | 16 ABR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: [Paro juvenil](#) [Eurostat](#) [Crisis económica](#) [Fracaso escolar](#) [Recesión económica](#) [Rendimiento escolar](#) [Malta](#) [Portugal](#) [Desempleo](#) [UE](#) [Coyuntura económica](#) [Calidad enseñanza](#) [Empleo](#) [España](#) [Organizaciones internacionales](#) [Relaciones exteriores](#) [Economía](#) [Educación](#) [Trabajo](#)

Una vez más, la cifra de parados en España no trae buenas noticias. Aunque el número de desempleados en el último mes de marzo ha bajado, los menores de 25 años vuelven a ser los más perjudicados. Según datos de Eurostat, la tasa de paro juvenil en España es la segunda más alta de la Unión Europea, teniendo por detrás a Grecia. Pero ¿cuáles son las verdaderas causas de estos datos?

Está clara la situación actual de crisis en España, y este debe ser el factor principal del desempleo español, pues ha triplicado la tasa de paro juvenil en el país. Pero otra de las causas es el fracaso escolar. España se sitúa, con un 24,9%, a la cabeza en abandono escolar de la Unión Europea; dejando atrás países como Malta y Portugal, que presentan un porcentaje similar.

Desde el inicio de la crisis

Más de 850.000 menores de 25 años abandonan el mercado laboral

Un informe de Asempleo destaca que siete de cada diez parados jóvenes solo tiene estudios de Educación Secundaria. Canarias, Andalucía y Extremadura tienen a más del 60% de sus menores de 25 años en situación de desempleo.

CINCO DÍAS | MADRID | 04-04-2013 13:43

20

47

28

5

Temas relacionados: [Paro juvenil](#) [Desempleo](#) [Indicadores económicos](#) [Coyuntura económica](#) [Empleo](#) [España](#) [Política laboral](#) [Economía](#) [Trabajo](#)

En concreto, el número de activos menores de 25 años se ha reducido en 864.100 personas en este periodo, un 33,9%, descenso que contrasta con la media nacional, que arroja un crecimiento de la población activa de 619.900 personas (+2,8%) en estos años.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

CARTAS AL DIRECTOR

El desempleo es un virus

CRISTINA SERRA SÁNCHEZ | Madrid | 11 ABR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Desempleo Reino Unido Empleo Empresas España Economía Política Educación Trabajo Sociedad

Empecé a trabajar a los 16 años combinando trabajo y estudios, acabe una ingeniería en España, una segunda y un máster en Reino Unido y tengo un MBA de una de las top 15 escuelas de negocios del mundo, hablo 5 idiomas. Siempre he tenido éxito en mi trabajo y he progresado continuamente. Con 29 años lideraba un equipo de *marketing* de más 10 personas y tenía un presupuesto superior a 10 millones de euros, cumpliendo todos los objetivos marcados...

Ahora tengo 32 años, mi empresa cerró hace unos meses y siento vergüenza de mí misma por estar desempleada.

Creo que soy un ejemplo de que el desempleo es un virus que se está extendiendo en nuestra sociedad sin importar edad, experiencia o formación, y que la vergüenza la deberían de tener aquellos que no están centrando todos sus esfuerzos en políticas capaces de generar empleo.

Igual que en mi trabajo siempre encuentro una solución, innovaré y encontraré la mía, solo espero que todos la encontremos y que no sea la de irnos a otro país.— Cristina Serra Sánchez.

Falta de oportunidades

MARTA GALLEGO PARDO | Valencia | 13 ABR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Paro juvenil Emigración Desempleo Empleo Migración Demografía Trabajo Sociedad

Tengo 25 años y tras un año de búsqueda incansable de empleo por fin me han dado mi primera oportunidad laboral. En el extranjero. Muy a mi pesar formo parte de la llamada *generación perdida*, ese 55,7% de paro juvenil declarado. Demasiado formado para un determinado tipo de trabajo y poco experimentado para otro.

La falta de oportunidades no es lo único que va a hacer que esta juventud sin futuro termine emigrando. No se está tomando absolutamente ninguna medida efectiva para paliar el desempleo juvenil porque podría decirse que somos la última preocupación de los Gobiernos. Un problema a largo plazo. Las consecuencias terminarán haciéndose notar porque, tanto mi generación como la venidera, van a tener que emprender el vuelo más allá de estas fronteras. Hacia un futuro totalmente incierto, dejando atrás un país del que nos sentiremos desarraigados. Un país que ha sido incapaz de cuidar de su propio legado.— Marta Gallego Pardo.

El significado social del trabajo

En: Anthony Giddens. Sociología. Alianza Editorial. Madrid. 2006

Para la mayoría de nosotros el trabajo ocupa más tiempo de nuestras vidas que cualquier otra actividad. Con frecuencia asociamos la noción de trabajo con la monotonía y la pesadez, con una serie de tareas que desearíamos minimizar y, si fuera posible, no volver a realizar. Sin embargo, el trabajo es algo más que monotonía, pues de lo contrario la gente no se sentiría tan perdida y desorientada cuando queda desempleada. ¿Cómo se encontraría usted si pensara que nunca iba a encontrar trabajo?. En las sociedades contemporáneas, tener un empleo es fundamental para la autoestima. Incluso cuando las condiciones laborales son relativamente desagradables y las tareas aburridas, el trabajo tiende a ser un elemento estructural en el maquillaje psicológico de las personas y en el ciclo de sus actividades diarias. Varias son las características relevantes del trabajo:

1. **El dinero:** La paga o salario es el principal recurso del que dependen muchas personas para cubrir sus necesidades. Sin unos ingresos se multiplica la ansiedad que produce el enfrentarse a la vida cotidiana.
2. **El nivel de actividad.** El trabajo a menudo proporciona la oportunidad de adquirir y ejercitar técnicas y habilidades. Incluso cuando es rutinario, ofrece un entorno estructurado capaz de absorber las energías del individuo. Sin él, dichas oportunidades pueden verse reducidas.
3. **La variedad.** El trabajo proporciona acceso a contextos que contrastan con el entorno doméstico. En el medio laboral, aunque las tareas sean relativamente aburridas, las personas pueden disfrutar haciendo algo diferente a los quehaceres domésticos.
4. **La estructura temporal.** Para aquellas personas que tienen un trabajo remunerado, el día suele estar organizado alrededor del ritmo de trabajo. Aunque éste pueda ser a veces opresivo, proporciona una dirección a nuestras actividades diarias. Quienes carecen de empleo con frecuencia encuentran que el aburrimiento es un gran problema y desarrollan un sentimiento de apatía hacia el tiempo.
5. **Los contactos sociales.** El medio laboral a menudo proporciona amistades y oportunidades de participar en actividades conjuntas con otros. Cuando alguien se ve separado de su entorno laboral, es probable que su círculo de amistades y conocidos quede reducido.
6. **La identidad personal.** El trabajo se suele valorar por el sentido de identidad social estable que ofrece. En concreto en los hombres, la autoestima suele estar relacionada con la contribución económica que realizan para el mantenimiento del hogar.

Ante esta formidable lista, no resulta difícil entender por qué el desempleo puede socavar la confianza del individuo en su valor social.

Trajectòries i canvi social a Catalunya

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
→ <u>Treball domèstic i familiar</u>	Usos lingüístics

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ
JUAN MARCOS
JAUME
BOFILL
BOFILL

Trajectòries i canvi social a Catalunya

Com som els catalans? Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

La [Fundació Jaume Bofill](#), a partir de les anàlisis de l'enquesta [Panel de Desigualtats Socials a Catalunya \(PaD\)](#), posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "[Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats](#)", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la [Guia Didàctica](#), que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Què és el treball domèstic i familiar? Quina importància té? • Com es comprometen els homes i les dones en el treball domèstic i familiar? Quines conseqüències té per a uns i altres? • Eduquem els infants i joves cap a un model d'igualtat? Quines tendències s'apunten?
Complexitat	Mitjana
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=9W7gAjzsPlc
Breu descripció	Tot i que el discurs de la igualtat cada dia és més present, a Catalunya la major part de les famílies es reparteixen els papers de la mateixa manera, l'home treballa al mercat laboral i la dona s'encarrega de les feines domèstiques i de la cura familiar, a banda d'una feina al mercat laboral, en molts casos. Cada vegada més, la gent jove comparteixen el treball domèstic, malgrat tot la tendència general continua sent desigual entre homes i dones. Per assolir una responsabilitat compartida del treball domèstic i familiar, cal una educació no sexista, posar en valor el treball domèstic i noves mesures per facilitar la conciliació entre la vida personal, laboral i familiar. A partir de la conversa entre dues amigues, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre el repartiment del treball domèstic i familiar a Catalunya.
Vídeos relacionats	Models de convivència. En funció del tipus de llars i famílies, és diferent el volum, les càrregues i la distribució del treball domèstic i familiar. Les famílies joves, on tots els seus membres estan ocupats i la dona té estudis universitaris, és on trobem un major repartiment del treball domèstic i familiar. Treball. El temps dedicat al treball domèstic i familiar, es resta del temps personal i del temps per al treball remunerat. Les desigualtats en l'accés al mercat de treball estan relacionades amb els rols de gènere i la distribució a les llars del treball domèstic i familiar.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodologia	Materials de suport	Complexitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	D5_01 La divisió sexual del treball D5_02 Glossari sobre treball domèstic i familiar	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	D5_03 Guió per al debat: La conversa A5_01 Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	D5_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades? A5_02 Full de treball: Què diuen les dades? A5_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	D5_05 Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	D5_06 Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.	Diversa per activitat. Suport de la Caixa d'Eines	D5_07 Cerquem i expliquem D5_08 Jocs i dinàmiques D5_09 Notícies i imatges D5_10 Passem a l'acció D5_11 Altres recursos per al docent	Alta	Variable

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 10) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre el repartiment entre homes i dones del treball domèstic i familiar a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (11).

D5_01 La divisió sexual del treball

D5_02 Glossari sobre treball domèstic i familiar

D5_03 Guió per al debat: La conversa

D5_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D5_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D5_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D5_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem

D5_08 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D5_09 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D5_10 Per anar més enllà: Passem a l'acció

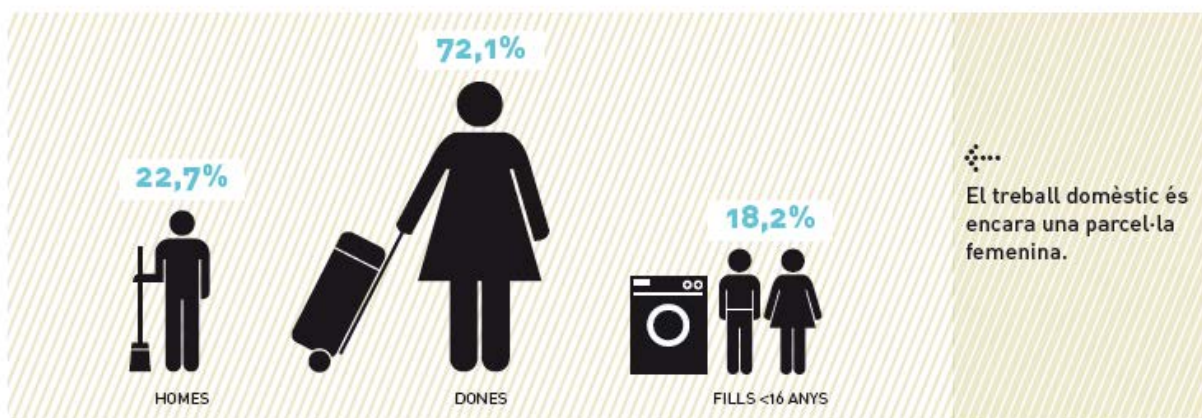
D5_11 Altres recursos per al docent

El primer que cal fer per explicar les desigualtats entre homes i dones és distingir entre sexe i gènere. El sexe es refereix a la diferenciació biològica que hi ha entre mascles i femelles en una espècie (cromosomes, òrgans reproductius...). Entre els humans, s'assignen, però, altres aspectes i funcions de tipus social a les diferències sexuals. Aquesta distribució social és el que s'entén com a gènere. És a través de la identitat de gènere com la societat assigna rols femenins a les dones i rols masculins als homes. Aquests rols tenen una enorme influència en la percepció que les persones tenen de si mateixes o la relació amb els altres. I aquesta distribució de rols pot arribar a ser sexista i, per tant, discriminatòria.

Tot i que el discurs de la igualtat augmenta, el temps de treball remunerat és bàsicament masculí: el 71% dels homes treballa a jornada completa i només el 46% de les dones ho fan. Encara avui, el treball domèstic i familiar és principalment femení: el 19% de les dones renuncia totalment al treball mercantil per fer de mestressa de casa i més del 38% s'integra a temps parcial per poder atendre les necessitats familiars. Quan parlem de la divisió sexual del treball ens referim al repartiment del treball en funció del sexe de les persones, així el treball mercantil o remunerat és en gran mesura masculí i el treball domèstic i familiar realitzat a les llars de manera no remunerada és predominantment femení.

Repartiment del treball domèstic entre els membres de la llar

Nota: Els percentatges sumen més de 100 perquè fan referència a una variable multiresposta.

Font: Elaboració pròpia a partir de SÁNCHEZ, C. i LLÀCER, H. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

El treball domèstic i familiar (també anomenat treball de cura) inclou tasques imprescindibles per a la vida, tant a la llar com fora de la llar: la neteja, l'elaboració i compra dels aliments, la cura de la roba, el manteniment de la llar, les gestions bancàries, la cura de les persones dependents, les gestions escolars, les gestions de salut, l'estar al cas de l'equilibri emocional, etc.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_01

LA DIVISIÓ SEXUAL DEL TREBALL

El repartiment del treball domèstic i familiar és un tema molt important, no només perquè és fonamental per a la qualitat de la vida, sinó també perquè delimita el tipus de disponibilitat que tindran les persones per al mercat laboral. La taxa d'activitat mostra la voluntat d'inserció en el mercat laboral de les persones. En una societat igualitària no es veurien taxes d'activitat i inactivitat tan diferents entre homes i dones. A Catalunya i a Espanya els homes sempre tenen taxes d'activitat més altes.

El mercat de treball també reflecteix les diferències basades en el gènere a través de diferents condicions de treball per a homes i per a dones (en el rang d'autoritat, en les professions, en la contractació temporal, etc.). Hi ha persones que viuen com un conflicte el desenvolupar tasques o ocupacions que socialment estan realitzades per persones de sexe contrari: com algunes dones a l'exèrcit o homes en professions com l'estètica.

Cada persona disposa d'un temps limitat que distribueix entre els diferents temps de vida: el del treball, el familiar i el personal. La conciliació és l'esforç per millorar la relació entre aquests usos del temps. Les generacions més joves fan més treball compartit, però la mitjana de treball domèstic entre homes i dones encara és molt desigual. El temps és un bé escàs i el repartiment que en fem és un indicador de les desigualtats socials i de les condicions de vida i benestar de les persones.

Participació del pare i la mare en les tasques de cura dels fills

Nota: El gràfic fa referència a les categories de resposta pare-mare, per això els percentatges no arriben a 100.
Font: Elaboració pròpia a partir de SÁNCHEZ, C. i LLÁCER, H. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_02

GLOSSARI SOBRE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Treball domèstic i familiar

- Quan parlem de treball és habitual pensar en el treball mercantil o remunerat i oblidar el treball domèstic i familiar realitzat a les llars de manera no remunerada.
- Aquest oblit no és fortuït. El temps familiar i domèstic és invisible als ulls de molta gent, no té prestigi social i no apareix en cap estadística de creixement econòmic.
- El treball domèstic i familiar ocupa tot un seguit de tasques imprescindibles per a la vida i per a la reproducció de l'espècie. Aquest treball, també anomenat treball de cura, engloba tasques desenvolupades a la llar i fora de la llar que abasten la neteja, l'elaboració i compra dels aliments, la cura de la roba, el manteniment de la llar, les gestions bancàries... però també el tenir cura de les persones dependents, les gestions escolars, les gestions de salut, l'estar al cas de l'equilibri emocional, etc.
- El repartiment del treball domèstic i familiar és un tema molt important, no només perquè és fonamental per a la qualitat de la vida, sinó també perquè delimita el tipus de disponibilitat que tindran les persones per al mercat laboral.

Sexisme

- El sexisme és una discriminació basada en el sexe de la persona. Una societat sexista és aquella on es desenvolupen diferents tasques i rols en funció del sexe i aquests comporten diferents nivells de poder, i això genera desigualtat.
- El sexisme és un tipus de prejudici que impedeix apreciar les persones pels seus mèrits i condueix a pensar que un sexe és superior a l'altre i a creure que hi ha grans diferències entre homes i dones.
- Aquest criteri per a la distribució de les relacions socials encara està plenament establert en la nostra societat malgrat els avenços que s'han produït des d'un punt de vista legal i en les creences.
- Un dels motius per la distribució sexista a la nostra societat és d'arrel patriarcal. El patriarcat situa l'autoritat dels homes com a superior. La conseqüència és que els membres mascles de la societat predominen en les posicions de poder. El cas contrari s'anomena matriarcat.

Socialització diferencial

- La societat encara avui en dia prepara homes i dones per a la realització de tasques diferents. Aquesta diferenciació es fa en funció del sexe de les persones i es produeix des del moment de néixer i fins i tot abans.
- Aquest model de relació es perpetua a través d'una socialització diferencial per raó del sexe. La socialització és el procés pel qual una persona adquireix la cultura de la societat a la qual pertany, mitjançant l'aprenentatge i l'acceptació interna de les normes de conducta i els valors imperants.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

- Així, mentre ells són socialitzats fonamentalment per a la producció remunerada de béns i serveis, elles són socialitzades majoritàriament per a la reproducció, és a dir, en les tasques domèstiques i per tenir cura de les persones.
- Aquest model diferencial, en una societat que valora primordialment el rendiment econòmic i està altament mercantilitzada, resta valor a l'activitat femenina, ja que, majoritàriament, aquesta no rep remuneració ni prestigi.

Sortir de rol

- Vivim les relacions familiars i socials com a realitats inamovibles: inalterades i, en essència, inalterables. El truc o l'estratagema, com es diu des de la sociologia, consisteix a fer creure a les persones que el que vivim i com ho vivim és l'única manera possible de viure la realitat.
- D'aquesta manera, per exemple, percebem les relacions familiars com a naturals i normals, no com a artificis socials subjectes a canvi. Tot aquest procés de naturalització succeeix a partir de la interiorització dels rols socials. Els rols representen l'ordre normalitzat i s'encarnen en l'experiència humana, de manera que no notem la seva coacció, excepte si sortim del rol.
- Els transsexuals i els transvestits són un exemple de sortida de rol: la seva realitat biològica no és la mateixa que la seva realitat social.

Conciliació dels temps personal, familiar i laboral

- Podem entendre la conciliació com les disposicions que fan possible l'adaptació entre la vida laboral i la familiar en forma de reglaments, horaris, condicions, etc.
- Cada persona disposa d'un temps limitat que distribueix entre els diferents temps de vida: el del treball, el familiar i el personal. La conciliació és l'esforç per millorar la relació entre aquests usos del temps.
- Les polítiques de conciliació laboral i familiar s'inicien a finals del segle passat i la Unió Europea adopta el compromís d'aconseguir que la taxa d'activitat femenina se situï en el 60%.
- Diferents institucions locals i supranacionals fa anys que impulsen polítiques de temps que permetin una nova organització social que afavoreixi la igualtat i la conciliació familiar.
- El fruit d'aquestes polítiques va començar a fer-se present sobretot en les actituds dels joves davant l'ús del seu temps en la petició –quan es pot– d'horaris flexibles o de reduccions de jornades laborals.

(Veure també el Glossari del vídeo de Treball.)

1. Descripció del vídeo

L'Emma i la seva amiga conversen en una cafeteria, feia molt de temps que no es veien. L'amiga explica que està atabalada per la feina, els fills i el marit, l'Emma se sorprèn que tenir cura del marit estigui al mateix nivell que la cura dels fills ("és que de dilluns a divendres està cansat"). L'amiga es queixa que el seu fill de 12 anys no col·labora gens en les tasques domèstiques ("no fa res i es pensa que viu en un hotel, em costa un munt que tingui l'habitació endreçada, li demano una mica d'ajuda per fer el sopar i em diu que té deures a fer i es posa a jugar a la maquineta"). L'Emma creu que cal fer que canviï aquesta actitud ("després només voldrà que siguin els altres que li facin tot, no pot funcionar com els nostres pares"). Però l'amiga està esgotada, ja que a més té cura de la seva altra filla de 7 mesos, i s'està plantejant renunciar a l'ascens de la feina i demanar un horari de mitja jornada.

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra la situació d'una dona de mitjana edat, que ha de triar una opció de futur amb importants conseqüències: encarregar-se del treball domèstic i familiar o desenvolupar una carrera professional. Fins ara ha fet les dues coses, a costa de la seva salut i el seu lleure personal, perquè no hi ha possibilitat de conciliar aquestes esferes de la vida sense el compromís de tots els membres de la família i de la societat. Tot i que ha estat educada per desenvolupar un futur professional, amb dos infants i davant del no repartiment a la llar del treball domèstic i familiar, que és de vital importància per a la vida de la família i l'educació dels infants, decideix abandonar, en principi temporalment, la seva carrera professional.

Aquesta és la disjuntiva amb la qual es troben moltes dones a Catalunya i segons les dades, la majoria opten per reduir la seva participació al mercat laboral, amb implicacions professionals com l'estancament de sou i d'ascens a les empreses (conegut com a sostre de vidre), les dificultats de reinserció al mercat laboral (més accentuades pel moment de crisi econòmica actual) i les conseqüències en l'etapa de jubilació, en pensions més reduïdes o no contributives, entre d'altres.

Tot i que socialment el discurs de la igualtat augmenta, el 90% de les famílies no fan un repartiment igualitari del treball domèstic i familiar i aquest és el model que aprenen les noves generacions, on les nenes/noies segueixen participant molt més que els nens/nois.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir què diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el/la docent ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes a l'alumnat perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Per què no s'han trobat abans les dues amigues?	Una d'elles no disposava de temps lliure, ja que treballa a jornada completa i s'ocupa també de tot el treball domèstic i familiar.
Quins problemes té l'amiga? Què en pensa l'Emma?	Els problemes que té giren al voltant del no repartiment del treball domèstic i familiar, que recau només sobre ella i fa que s'esgoti. L'Emma creu que cal buscar la manera d'implicar el marit i el fill en el treball domèstic i familiar.
Quines solucions proposa l'amiga? Què creieu que en pensa l'Emma?	L'amiga proposa reduir hores a la seva feina, renunciant a un ascens laboral. L'Emma no sembla que aprovi la idea.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació, trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen al vídeo.

Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?

El que diu la gent

Sílvia, 35 anys, viu en família. Ell s'encarrega de treballar fora de casa i la meua feina és fer el treball domèstic, però ell col·labora amb el que pot i jo col·laboro econòmicament amb el que puc.

Rosa, 70 anys, viu sola. Jo faig les feines de casa.

Jordi, 23 anys, viu en família. Del treball domèstic se n'encarrega bàsicament la mare, però el pare també ajuda.

Nàtalia, 29 anys, viu en família. Les feines les faig jo perquè el meu marit treballa tot el dia.

Nàdia, 30 anys, viu en família. A casa meua hem intentat sempre repartir-ho, fins i tot hem fet taules amb a qui li toca què, però jo ara estic a l'atur, i evidentment les hores que ell està a la feina i jo a casa, faig coses que ell no fa.

Elisa, 41 anys, viu en família. Ha canviat, sí, el model que tenim a casa és compartit, és diferent d'anys enrere, que el pare es dedicava a treballar fora i la mare es dedicava a les tasques domèstiques.

Eduard, 18 anys, viu en família. Hi ha l'estereotip de què les dones han de fer les coses de casa, són estereotips que vénen de fa temps.

El que diuen les dades

El 72% del treball domèstic el fan les dones. El 19% de les dones renuncia totalment al treball remunerat per fer de mestressa de casa. Més del 38% treballa a temps parcial per atendre les necessitats familiars. Al 90% de les llars catalanes el repartiment del treball domèstic i familiar entre homes i dones és desigual.

Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, viu en família. La generació més jove segur que col·laboren molt més.

Carlota, 40 anys, viu en parella. Els nens no estan implicats a la cuina, a les tasques diàries, i les nenes més, encara veig diferències.

Ferran, 45 anys, viu en família. La generació dels meus fills, ho veig quan els vaig a buscar a l'escola, ho veig amb molts comentaris, són molt més conservadors.

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_04

GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

Eduard, 18 anys, viu en família. Cal un feminisme més positiu, no pot ser que hi hagi igualtat per estar a les juntes directives de les empreses i no per picar pedra.

Nàdia, 30 anys, viu en família. Crec que aquestes coses estan canviant, ja. Jo a casa, sóc una dona sola amb 4 homes, 3 són nens però més endavant seran homes, jo almenys ho tinc clar, que a casa tots hem de fer el mateix.

El que diuen les dades

Les noies assumeixen un 12,5% de les tasques domèstiques i els nois un 5,7%, per tant, les desigualtats no han disminuït entre els joves. L'educació de les dones ha canviat per l'accés als estudis i la prioritització del seu futur professional per davant de les qüestions domèstiques.

2. Claus per a la interpretació

Les situacions quotidianes de la gent del carrer, en general, mostren força coincidències amb les dades quan parlem de com es reparteix el treball domèstic i familiar. En canvi, la percepció sobre el repartiment d'aquestes tasques a les llars i l'evolució cap a un repartiment més equitatiu sembla més positiva que el que ens mostren les dades. Veiem alguns exemples.

La major part de les persones entrevistades diuen que és la dona qui s'ocupa del treball domèstic i familiar amb la col·laboració del marit. Segons l'Elisa (41 anys), el model ha canviat i ja no hi ha un repartiment de papers com abans, però les dades ens indiquen que el 72% del treball domèstic el fan les dones i només a un 10% de llars el repartiment és igualitari. Com diu l'Eduard (18 anys) hi ha uns estereotips de gènere (sobre el comportament d'homes i dones) que encara s'arrossegueu. Pel que fa a si eduquem en la igualtat, en general l'opinió del carrer és que sí, en contra del que veiem a les dades, només algunes opinions com les de la Carlota (40 anys) reforcen el que veiem a les dades, que els infants i joves participen poc del treball domèstic i familiar i, en tot cas, les noies ho fan més que els nois.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat també té un paper molt important en la visió de l'evolució i el canvi social.
- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per aquests motius, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals –en aquest cas en relació amb el repartiment del treball domèstic entre homes i dones. I aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no hem d'entendre les dades com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p. ex. un grup es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències i semblances hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens demostren les dades?
2. Quines persones del carrer pensen que hi ha un repartiment més igualitari del treball domèstic i familiar?
3. I quines persones del carrer creuen que entre els nois i les noies joves el treball domèstic i familiar és desigual?
4. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opina pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
5. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades us ha ajudat a comprendre millor el que està passant al vostre voltant?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau sobre les desigualtats de gènere, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre com l'afecta aquesta realitat social que es vol analitzar.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

En funció de les característiques del grup classe i dels seus interessos el debat es pot enfocar des del punt de vista de la importància del treball domèstic i familiar per a la vida, de les problemàtiques relacionades amb la conciliació laboral, personal i familiar, o es pot parlar sobre les desigualtats entre homes i dones.

1. Quines feines domèstiques feu vosaltres a casa habitualment?
2. Quant de temps us porta fer-les per dia o per setmana?
3. Heu discutit mai a casa per les feines domèstiques? Com ho heu solucionat?
4. Quines tasques fa el vostre pare?
5. I quines tasques fa la mare?
6. Per què creieu que les dones fan unes tasques i els homes unes altres? Podrien intercanviar-les?
7. Quines conseqüències comporta el repartiment del treball domèstic i familiar que teniu a casa? I en la igualtat entre homes i dones?
8. Què passaria si la mare no fes res del treball domèstic i familiar?
9. Creieu que és just el repartiment de les tasques domèstiques de casa vostra? Per què?
10. Amb la crisi econòmica, heu observat canvis en el repartiment del treball domèstic i familiar a la vostra llar? Quins canvis s'han donat?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre com es reparteixen el treball domèstic i familiar les llars catalanes sobre la base del vídeo i de les pròpies experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per incidir en l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quina societat voldríem i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Aquesta mirada col·lectiva es combina amb una altra, que té una dimensió personal, i tracta la qüestió de què faríem per repartir millor les feines domèstiques i de cura familiar a la pròpia llar.

2. Preguntes per al debat

1. El vídeo proposa algunes accions per avançar en la igualtat entre homes i dones i en el repartiment del treball domèstic i familiar: una educació no sexista (tractant igual nois i noies), donar valor al treball domèstic i familiar i facilitar la conciliació entre vida laboral i familiar (horaris, suports econòmics,...). Creieu que aquestes accions ajudarien?
2. Si fóssiu el/la president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu perquè hi hagués més igualtat entre homes i dones?
3. A casa vostra, què podeu fer per millorar el repartiment del treball domèstic i familiar?
4. I a la vostra vida, què podeu fer per aproximar-nos a la igualtat entre els homes i les dones?
5. Vosaltres com repartireu el treball domèstic quan formeu una família? Creieu que haureu d'escollir entre una carrera professional o fer el treball domèstic i familiar?

FEM UNA ENQUESTA SOBRE TREBALL DOMÈSTIC

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

1. Analitzar com es reparteix el treball domèstic i familiar a la pròpia llar i analitzar les seves causes i conseqüències.
2. Aprendre a fer preguntes i a exercir una escolta activa.
3. Aprendre a interpretar unes dades, analitzar la informació que se n'extreu i argumentar les principals idees.

3. Descripció

Es tracta d'elaborar un qüestionari i fer una enquesta a totes les persones de la llar (inclòs l'alumne) sobre les hores o els minuts que destina aproximadament cada setmana a les tasques domèstiques. El resultat serà una taula. A les files, totes les tasques domèstiques que se'n acudeixin, com: escombrar, fregar plats, treure la pols, netejar, ordenar, fer els llits, rentar, estendre, planxar i col·locar a l'armari la roba, baixar les escombraries, jugar amb els infants, portar-los al parc, al metge, a l'escola, cuidar-los quan emmalalteixen, donar-los el menjar, comprar-los el menjar, la roba i el material escolar, cosir-los la roba, revisar els seus treballs... fer el menjar i parer taula, fer reparacions de la casa (arreglar endolls, canviar bombetes, penjar quadres, pintar) i altres com tenir cura de les plantes, tenir cura dels animals...

Les columnes de la taula seran les persones a qui preguntem. Ompliu la taula amb el temps de les tasques que fa cada membre de la família. Després podem fer un gràfic de barres amb un color diferent per a cada membre i analitzar les variables estadístiques. El debat a l'aula gira entorn de les diferències en el repartiment domèstic i familiar a cada llar i les causes i conseqüències que comporta.

4. Materials de suport

Veure a **Altres recursos per al docent**: "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una enquesta?".

REPRESENTEM UNA ESCENA DOMÈSTICA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

1. Reflexionar sobre les problemàtiques associades a les desigualtats entre homes i dones en l'àmbit públic (la feina, la societat...) i en l'àmbit privat (la llar).
2. Treballar l'empatia entre les persones, és a dir, facilitar la reflexió a partir de posar-se en el lloc de l'altre.
3. Generar cohesió de grup, tant en el grup de treball com en el grup classe.

3. Descripció

Es divideix la classe en grups de 2 a 6 persones i es proposa a cada grup que representi diferents situacions a la llar, tenint en compte models de famílies i llars diversos (parella, família nuclear, família extensa, amics que comparteixen pis, etc.). El docent pot suggerir possibles situacions a cada grup relacionades amb el repartiment del treball domèstic i familiar (per exemple, a partir de: a qui li toca treure a passejar el gos, qui havia de comprar el sopar, per què no em puc posar la meva camisa preferida...) o pot demanar que les pensin ells i elles.

L'exercici consisteix a preparar un guió senzill, pensar en un atrezzo a partir dels materials i robes que hi ha a l'aula i assajar l'escena domèstica en molt poc temps (uns 15 min). Després representen les situacions davant de la resta de la classe i es fa un debat sobre què reflecteixen les escenes.

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE TREBALL DOMÈSTIC

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	- Competència comunicativa lingüística - Competència social i ciutadana	- Ciències socials, geografia i història - Educació per a la ciutadania i els drets humans - Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb el treball. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A5_04 Imatges per pensar

A5_05 Diu la premsa...

FEM UN VÍDEO PER SENSIBILITZAR

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència artística	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Tecnologia • Educació visual i plàstica

2. Objectius

1. Reflexionar sobre les problemàtiques associades a les desigualtats entre homes i dones en l'àmbit públic (la feina, la societat...) i en l'àmbit privat (la llar).
2. Treballar la creativitat i l'ús d'eines multimèdia, especialment relacionades amb l'edició del vídeo.
3. Generar cohesió de grup, tant en el grup de treball com en el grup classe.

3. Descripció

Es proposa fer un vídeo d'1 a 4 minuts, enregistrat amb càmera de fotos, telèfon smartphone o altres dispositius,... o bé a través de l'ordinador, com a campanya de sensibilització sobre la igualtat entre homes i dones a Catalunya, al municipi o al barri, d'una manera atractiva, senzilla i divertida.

En grups de 3-4 persones es discuteix sobre l'argument i el guió del vídeo, els missatges que es donaran, el context, les escenes, com s'enregistrarà,... Si es fa amb ordinador, es poden utilitzar programes senzills i gratuïts com Go Animate (<http://goanimate.com/videomaker>) o Sparkol (www.sparkol.com). Si es fa amb càmera o telèfon, un cop enregistrat el vídeo, es pot editar amb programes senzills com Windows Movie Maker: <http://windows-movie-maker.softonic.com>. El resultat es presentarà i es projectarà a l'aula i en altres espais de l'escola, el barri...

4. Materials de suport

Veure exemples de vídeos de campanyes de sensibilització a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

Publicacions del PaD	
Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
La vivència del temps: dificultats, escassetat i desigualtats Resum d'un estudi sobre la gestió del temps quotidià de la sociòloga Sara Moreno, que mostra com les persones viuen el temps de manera diversa i més o menys problemàtica. Aproximar-se a comprendre com els diferents grups i classes socials perceben el temps és explicar els elements d'una realitat desigual de la nostra societat, sovint poc visible.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/7_vivencia_del_temps.pdf
Els usos del temps a Catalunya Resum d'un estudi sobre els usos del temps a Catalunya que insisteix en la desigualtat existent entre homes i dones en el repartiment del treball domèstic i familiar i en l'accés al treball laboral fora de la llar.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/13_usos_temps.pdf
Les desigualtats en el mercat laboral català Resum dels resultats d'un estudi sobre les desigualtats en el mercat de treball, que posa de manifest les particularitats del mercat de treball a Catalunya i la seva incidència decisiva en la generació de desigualtats.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/9_desigualtats_mercat_laboral_catala.pdf
Premsa i altres publicacions	
Descripció	Ubicació
Informe 8 de març de 2013 Estudi sobre la situació de les dones al mercat laboral que elabora cada any el sindicat CCOO, a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa de l'any anterior.	www.ccoo.cat/pdf_documents/2013/Informe8marc2013.pdf
La participació en el treball domèstic no remunerat a Catalunya (2007) Dossier Idescat dedicat a l'anàlisi del repartiment entre el treball domèstic i familiar a Catalunya, fet al 2012.	www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/catalog/pdfdocs/dossier10.pdf
La mujer camina hacia la precariedad Article de <i>El País</i> (06/03/13) sobre com afecten les mesures polítiques que s'estan prenent en el context de crisi a la igualtat entre homes i dones.	sociedad.elpais.com/sociedad/2013/03/06/actualidad/1362567867252438.html

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_11

ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
¿Como hacer para que su marido colabore en las tareas de casa? Article del diari <i>ABC</i> (02/12/12) sobre recomanacions a les esposes perquè els seus marits “col·laborin” més en el treball domèstic.	http://www.abc.es/familia/20121202/abci-compartir-tareas-domesticas-201211281513.html
Maridos que sí colaboran en las tareas de casa Article d'opinió d'una psicòloga al diari <i>ABC</i> (14/10/12) sobre els canvis en el repartiment del treball domèstic i familiar.	http://www.abc.es/20121014/familia-parejas/abci-reparto-tareas-hogar-201210111353.html
Materials didàctics	
Descripció	Ubicació
Ni +, ni -, iguals. Conjunt de materials didàctics d'orientació laboral en igualtat adreçat a l'alumnat de secundària i elaborat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Els materials estan adreçats a treballar temes relacionats amb la igualtat d'oportunitats i trencar els estereotips de gènere al treball.	www20.gencat.cat/portal/site/empresaocupacio/menuitem.m32aac87fcae8e050a6740d63b0c0e1a0/?vgnnextoid=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default
Centenari del Dia Internacional de les Dones. Diari de l'escola Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, adreçada a escolars i mestres d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat, amb informació de qualitat via Internet.	http://www.vilaweb.cat/www/dia-riescola/noticia?id=3857832
Webs	
Descripció	Ubicació
Banc de recursos per a la docència de l'Observatori de la Igualtat de la UAB Recull de materials per facilitar la introducció de la perspectiva de gènere a la docència universitària.	http://observatori-diagnostics.uab.es/Recursos/Banc.asp
X-IGUAL Programa educatiu dirigit a centres d'ensenyament secundari per promoció la igualtat d'oportunitats i prevenir la violència de gènere entre els i les joves. Espai de reflexió a través dels videojocs i, en general, de les TIC.	http://x-igual.org/index.php/ca/

Vídeos

Descripció

Ubicació

Una història sobre la igualtat de gènereyoutu.be/DQNm0EhHmdw

Vídeo elaborat per la Unió Europea per explicar les diferències entre homes i dones al mercat laboral.

Igualdad de género en el hogarwww.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3466110

Vídeo fet per una escola de primària sobre el repartiment de les tasques domèstiques.

***Els homes i les dones.* 2007. Claudia Vallvé**<https://vimeo.com/65822361>

Es tracta d'un breu documental sobre què en pensen, de la igualtat entre homes i dones, un grup d'infants de 8 anys.

Pel·lícules

Descripció

Ubicació

***Baby boom.* 1987**

Disponibles al viodeoclub

(Traduïda al castellà com a *Baby, tú vales mucho*). Explica el canvi de vida radical d'una important executiva quan li deixen com a herència un nadó.

***En busca de la felicidad.* 2006**

Explica el cas real d'un home que, abandonat per la seva parella, es fa càrrec del seu fill de 5 anys, i ahora intenta superar una situació de pobresa, causada per la pèrdua del treball.

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04-05) trobareu articles de premsa i altres recursos per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement, tal i com s'explica al **Quadern del docent**.

A5_01 Qüestionari: La conversa

A5_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A5_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A5_04 Diu la premsa...

A5_05 Imatges per pensar

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

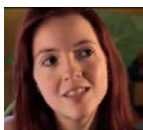
A5_01**QÜESTIONARI: LA CONVERSA**

El vídeo comença amb la conversa de dues amigues en una cafeteria. Feia molt de temps que l'Emma i la seva amiga no es veien i parlen sobre per què no s'han pogut trobar abans i sobre la situació familiar, personal i laboral de l'amiga de l'Emma. Escolta atentament la conversa i respon a les següents preguntes:

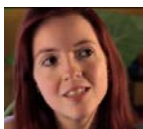
1. Per què no s'han trobat abans les dues amigues?

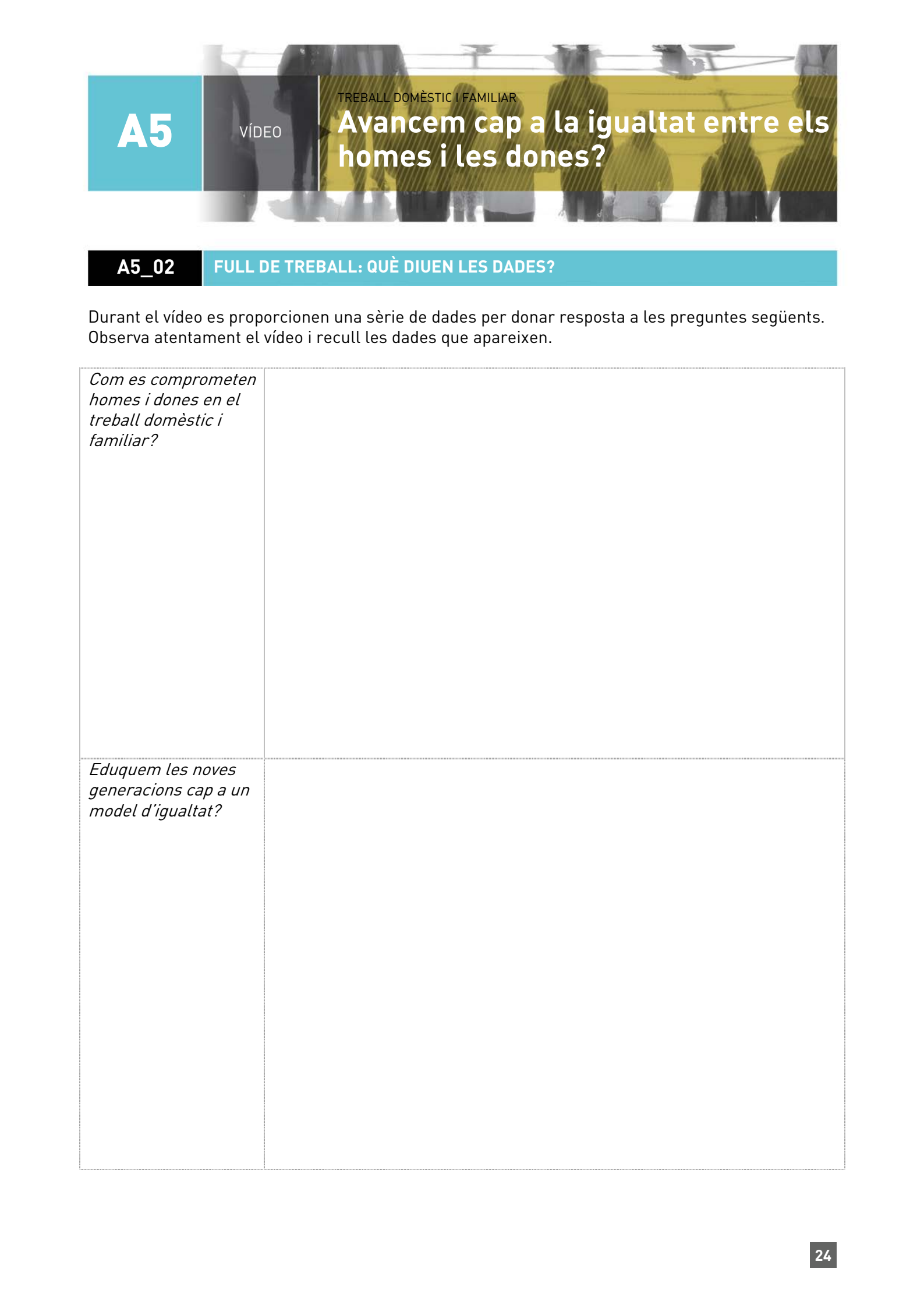

2. Quins problemes té l'amiga? Què en pensa l'Emma?

3. Quines solucions proposa l'amiga? Què creieu que en pensa l'Emma?

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

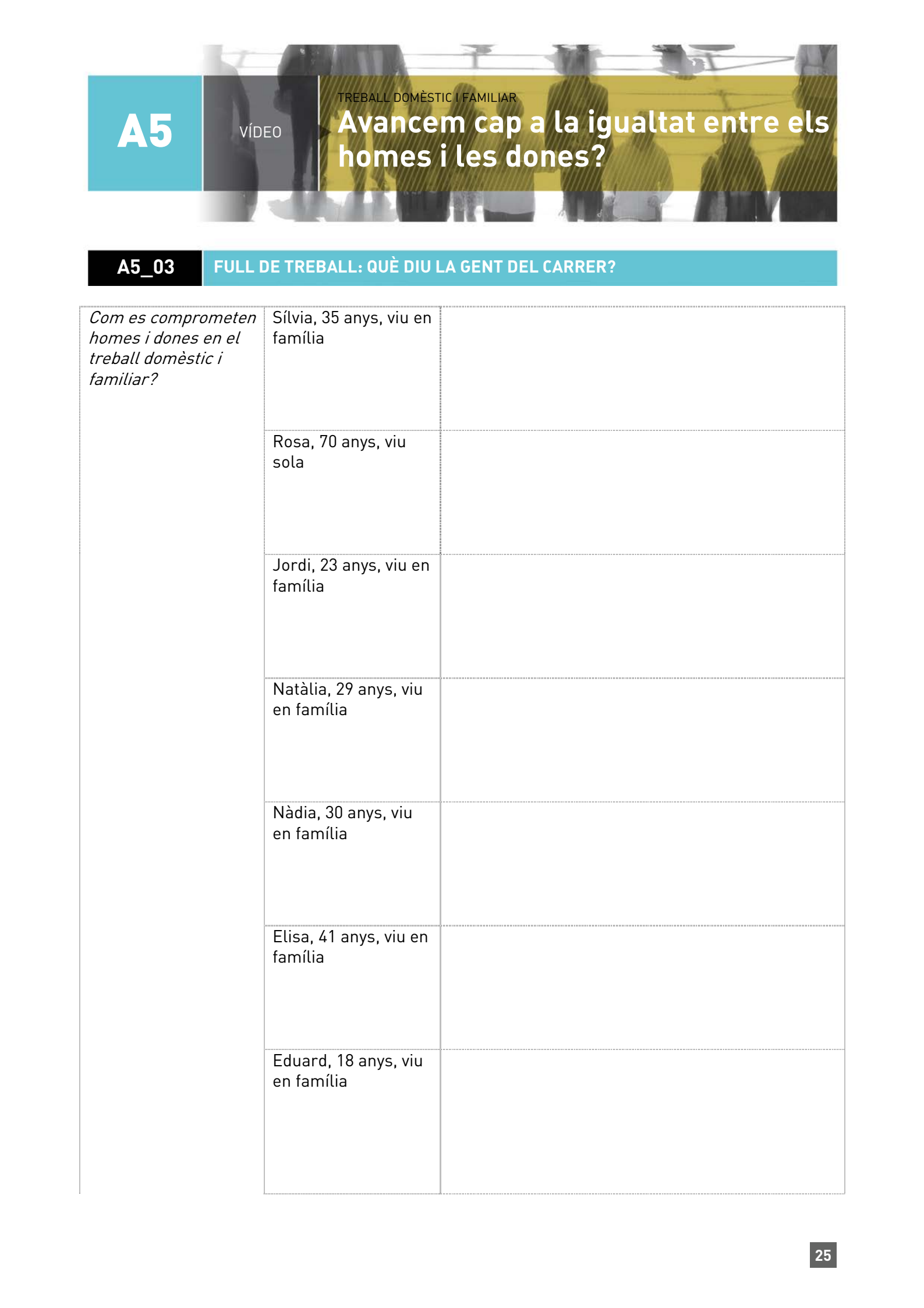
A5_02

FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?

Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?**A5_03****FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?**

Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?

Sílvia, 35 anys, viu en família

Rosa, 70 anys, viu sola

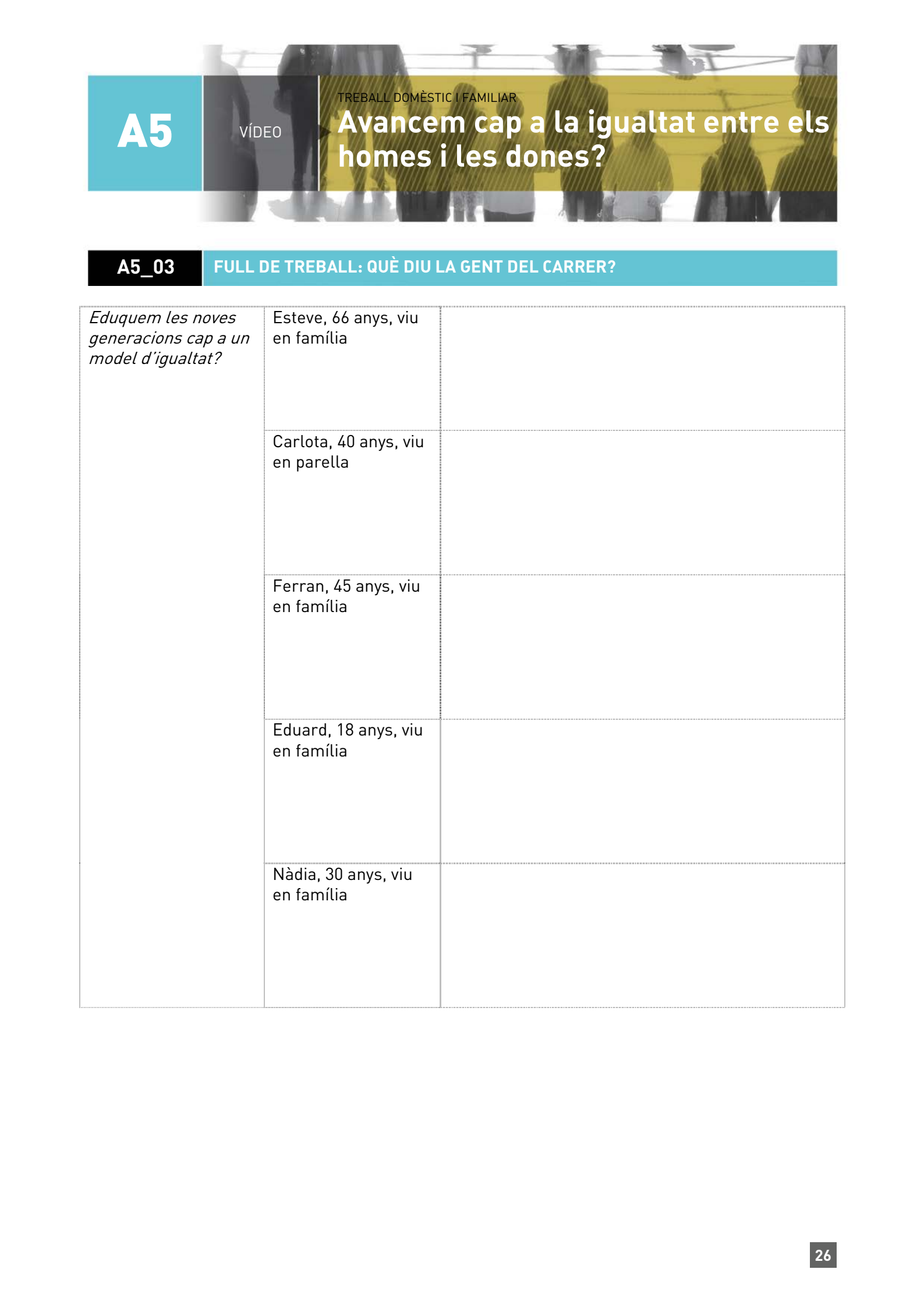
Jordi, 23 anys, viu en família

Natàlia, 29 anys, viu en família

Nàdia, 30 anys, viu en família

Elisa, 41 anys, viu en família

Eduard, 18 anys, viu en família

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_03

FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?

Esteve, 66 anys, viu en família

Carlota, 40 anys, viu en parella

Ferran, 45 anys, viu en família

Eduard, 18 anys, viu en família

Nàdia, 30 anys, viu en família

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_04

DIU LA PREMSA...

EL PAÍS

PORTADA

INTERNACIONAL

POLÍ

SOCIEDAD

VIDA & ARTES EDUCACIÓN SALUD CIENCIA MEDIO AMBIENTE IGUALDAD CONSUMO CO

▶ ESTÁ PASANDO Huelga 9M Ley Costas Secuestros Greenpeace Niños robados

DÍA INTERNACIONAL DE LA MUJER 2013 »

La mujer camina hacia la precariedad

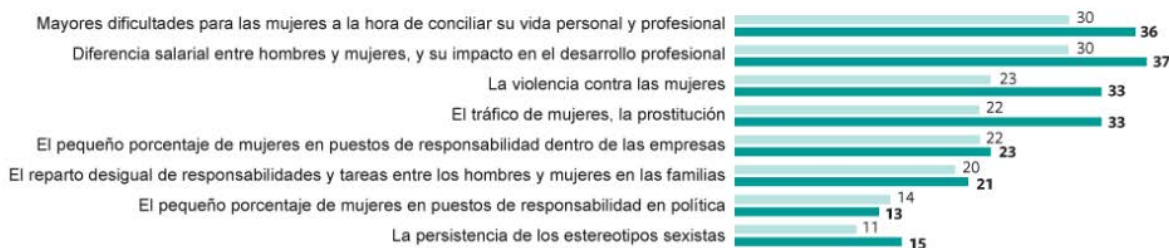
- Los recortes en educación, sanidad y dependencia lastran la igualdad
- Aumenta la preocupación de los españoles por la brecha salarial
- La conciliación retrocede
- El número de parlamentarias aumenta por la aplicación de cuotas
- La ONU pugna por sacar un texto sobre los derechos de las mujeres
- Los corresponsales dan plantón a Ana Mato por no admitir preguntas

EUROBARÓMETRO SOBRE LAS DESIGUALDADES DE GÉNERO

1.001 entrevistas entre el 4 y el 6 de febrero de 2013

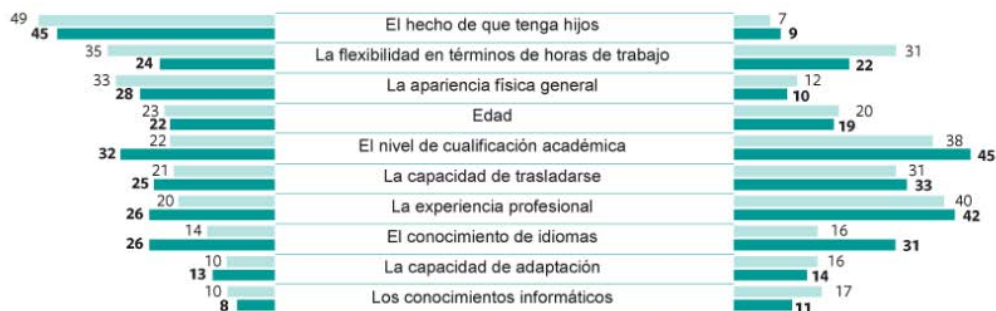
■ En su opinión, de la siguiente lista, ¿qué desigualdades entre géneros, si es que hay alguna, han empeorado como consecuencia de la crisis? (En porcentaje. Máximo tres respuestas)

UE27 ESPAÑA

■ En su opinión, de los siguientes aspectos, ¿a cuáles dará el empleador mayor importancia a la hora de contratar a una MUJER, en comparación con la importancia que le daría si estuviera buscando contratar a un hombre? (En porcentaje. Máximo tres respuestas)

■ Y, ¿a qué aspectos dará mayor importancia a la hora de contratar a un HOMBRE que a la hora de contratar a una mujer? (En porcentaje. Máximo tres respuestas)

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_04

DIU LA PREMSA...

PAREJAS / FAMILIA

Maridos que sí colaboran en las tareas de casa

Los padres de hoy han aprendido a implicarse, según este artículo de la psicóloga Ana Roa

ABC / MADRID

Día 16/10/2012 - 02.11h

I. PERMUY

Alicia y David comparten las tareas dentro del hogar

FAMILIA

¿Cómo hacer para que su marido colabore en las tareas de casa?

M. J. PÉREZ-BARCO / MADRID | Día 02/12/2012 - 03.52h

- Dividir los quehaceres domésticos según las habilidades ayuda a compartir esas rutinas

ABC

Una pareja al cien por cien en el cuidado de sus hijos y del hogar

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5

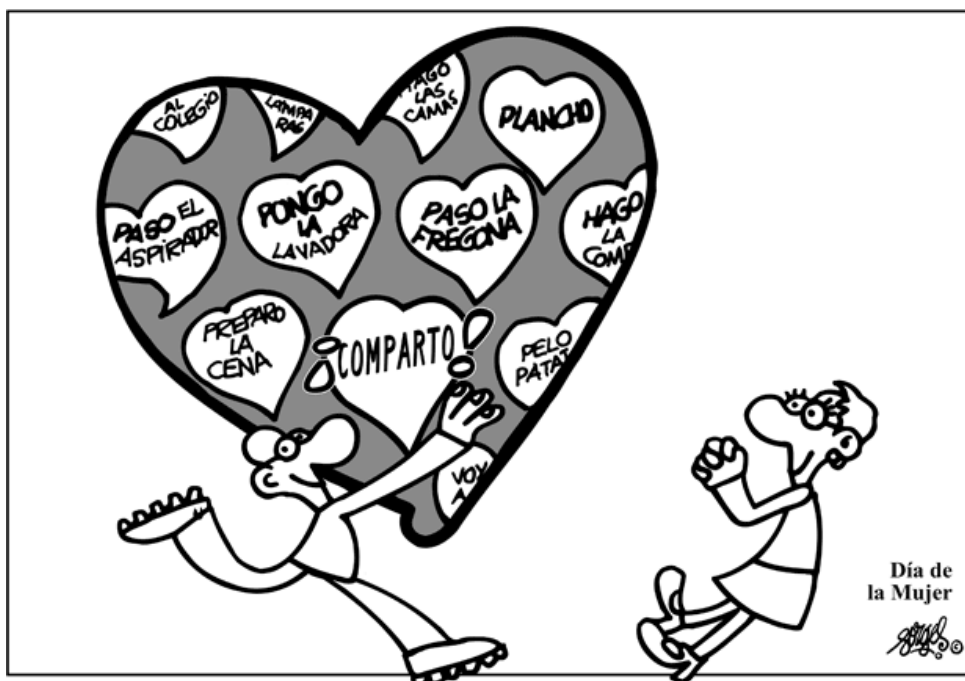
VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_05

IMATGES PER PENSAR

Trajectòries i canvi social a Catalunya

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	→ Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL
Bofill

Trajectòries i canvi social a Catalunya

Com som els catalans? Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

La [Fundació Jaume Bofill](#), a partir de les anàlisis de l'enquesta [Panel de Desigualtats Socials a Catalunya \(PaD\)](#), posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "[Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats](#)", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la [Guia Didàctica](#), que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Quins problemes hi ha a Catalunya per accedir a un habitatge? • Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya? • Com ha canviat el nivell d'endeutament de les llars catalanes?
Complexitat	Mitjana
Breu descripció	Fins a l'arribada de la crisi, a Catalunya hi havia una intensa activitat constructora i els preus dels habitatges es van multiplicar per tres tant en la compra com en el lloguer. En conseqüència, mai com avui les famílies catalanes havien estat tan endeutades per pagar les despeses del seu habitatge. La situació d'incertesa laboral actual fa que moltes llars estiguin en situació de risc de no poder fer front als costos de l'habitatge. Per capgirar aquesta situació caldria ajudar les famílies més vulnerables, les que tenen infants o persones dependents al seu càrrec. A partir de la conversa entre els membres d'una família, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre la situació de l'habitatge a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=COGsM6aQNUw
Vídeos relacionats	Pobresa. Les dificultats per fer front al cost de l'habitatge estan portant moltes persones i famílies a situacions de pobresa (tot i que no és l'únic factor). Joventut i emancipació. La gent jove és un dels col·lectius amb més dificultats per accedir a un habitatge, degut a l'atur juvenil, a unes condicions laborals precàries, a l'allargament de la fase d'estudis i, especialment, al preu elevat de l'habitatge. Models de convivència. Els diferents models de llars i família actuals (monoparentals, reconstituïdes...) requereixen habitatges adaptats a les seves necessitats i accessibles d'acord amb els ingressos de la llar.

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodologia	Materials de suport	Complexitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	D6_01 L'habitatge a Catalunya D6_02 Glossari sobre habitatge	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	D6_03 Guió per al debat: La conversa A6_01 Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	D6_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades? A6_02 Full de treball: Què diuen les dades? A6_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	D6_05 Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	D6_06 Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		D6_07 Cerquem i expliquem D6_08 Notícies i imatges per pensar D6_09 Passem a l'acció D6_10 Altres recursos per al docent	Alta	Variable

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 09) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre la situació de l'habitatge a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (10).

D6_01 L'habitatge a Catalunya

D6_02 Glossari sobre habitatge

D6_03 Guió per al debat: La conversa

D6_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D6_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D6_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D6_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem

D6_08 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D6_09 Per anar més enllà: Passem a l'acció

D6_10 Altres recursos per al docent

Entendre l'habitatge per entendre la societat

Conèixer com és l'habitatge de les persones que viuen a Catalunya ens permet aproximar-nos des d'una altra perspectiva a com és la societat catalana i quines són les seves condicions de vida. Així mateix, analitzar les dificultats d'accés i de manteniment de l'habitatge i les diferents modalitats de tinença (propietat o lloguer) ens ajuda a conèixer millor les desigualtats socials existents. L'augment del preu de l'habitatge i del nivell d'endeutament de les famílies són elements clau per comprendre la realitat social actual. Per tot això, entendre l'habitatge és, en certa manera, entendre també una mica millor la nostra societat.

Des de l'inici del PaD, hi va haver un interès en l'anàlisi d'aquests temes, per això, s'han portat a terme dues recerques específiques els darrers anys (2005 i 2009), a partir de les dades recollides a les diferents onades de l'enquesta panel.

L'habitatge és l'espai per a la vida familiar i la privacitat, on resideixen les llars, que són les unitats de convivència bàsiques de les persones. Per això, viure en un habitatge digne constitueix el pilar del dret a la vida, ja que un habitatge es considera essencial per garantir el dret a la família, a la no ingerència en la vida privada, a la seguretat personal i a la salut.

Com són els habitatges a Catalunya? Quins problemes tenen?

Segons les dades del PaD, la majoria de la població catalana afirma residir en habitatges construïts després de l'any 1970 (65%) i un 31% de la població resideix en habitatges construïts després de 1990, en especial, fora de la ciutat de Barcelona. Però cal tenir present que el 9% de la població viu en habitatges anteriors a 1950 i que són aquestes construccions més antigues les que més pes tenen entre la població amb problemes al seu habitatge.

Abans de la crisi, el 16% de la població catalana deia que tindria necessitat de realitzar una petita reforma o una rehabilitació important en el seu habitatge. El 73% mencionava que tenia dificultats econòmiques per portar-ho a terme. La menció de dificultats importants augmenta amb els anys, a mesura que es fan més patents les dificultats econòmiques de les famílies. Cal tenir en compte que a l'1,7% del total de les llars catalanes (unes 45.000) es necessitaria una rehabilitació de l'habitatge per adaptar-lo a una persona amb dificultats de mobilitat.

Qui viu de lloguer i qui viu de propietat a Catalunya

La gran majoria de la població catalana té l'habitatge en propietat (83%), tot i que aproximadament la meitat de la població (47%) encara l'està pagant. A més, entre els anys 2001 i 2005, el període de la bombolla immobiliària, el nombre d'hipoteques a Catalunya gairebé es va doblar, sent la població de 35 a 49 anys la que té un major nivell d'endeutament.

L'opció del lloguer és molt més minoritària (17%). Els joves que viuen a Barcelona ciutat i els nascuts fora de l'Estat espanyol són els qui lloguen més. Tradicionalment, l'opció del lloguer ha estat per als joves una opció transitòria, ja que compraven un habitatge quan tenien els mitjans

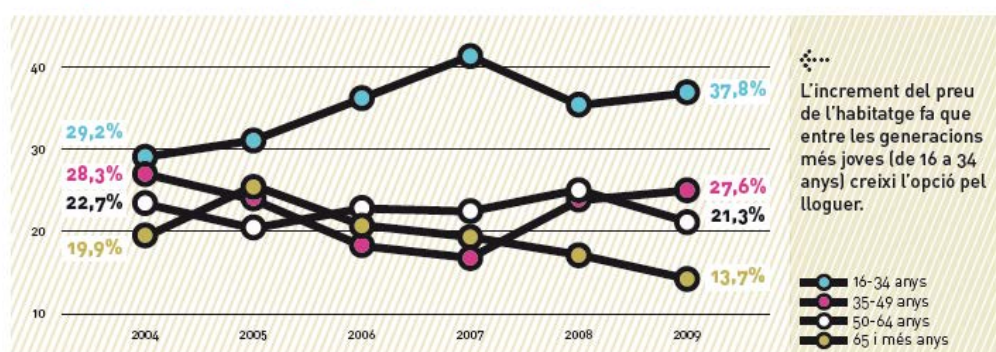
El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_01

L'HABITATGE A CATALUNYA

econòmics disponibles. Però, arran de la crisi i atesos els elevats preus dels habitatges, l'atur juvenil i la precarietat laboral, molts joves estan optant pel lloguer com una opció permanent, com ja fa temps que ho és per a les famílies amb menys recursos.

Llars que estan de lloguer, per edat dels llogaters

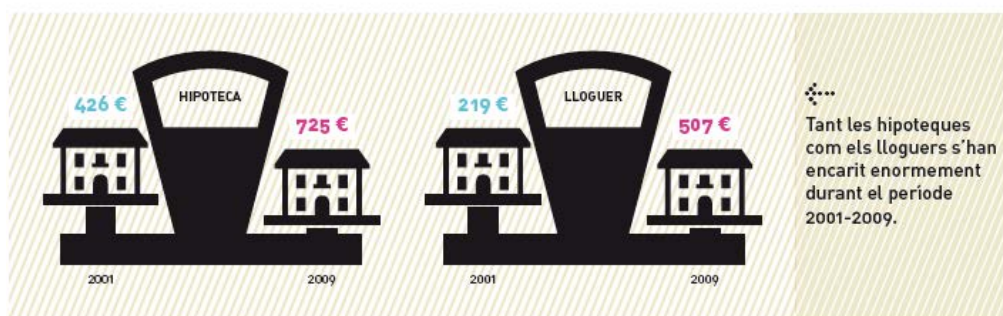

Font: Elaboració pròpia a partir de Bosch Meda, J. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

L'evolució de l'endeutament de les famílies

Durant els anys de la bombolla immobiliària, a Catalunya els preus dels habitatges de lloguer i compra es van doblar i fins i tot triplicar. Per exemple, el preu mitjà de les quotes de les hipoteques va créixer un 68% i en la mateixa etapa el preu del lloguer es va encarir un 135%. En conseqüència, mai les llars catalanes havien estat tan endeutades i en l'actual situació de crisi i d'incertesa laboral el 58% de les persones entre 16 i 49 anys afirmen tenir moltes dificultats per arribar a final de mes.

Encariment del preu mitjà de les hipoteques i els lloguers (2001-2009)

Font: Elaboració pròpia a partir de Bosch Meda, J. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Davant de l'allau de desnonaments que s'estan vivint a l'Estat espanyol, el teixit social i cívic del país s'ha organitzat i són diverses les iniciatives per millorar la situació de l'habitatge. Cal destacar els dispositius d'habitatge d'entitats socials i la Iniciativa Legislativa Popular presentada per la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) al març del 2013.

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_02

GLOSSARI SOBRE HABITATGE

Habitatge

- Els éssers humans des de l'antiguitat han buscat refugi per protegir-se de les inclemències climàtiques i, a partir del sedentarisme, per conviure en col·lectius i grups.
- Els habitatges no són iguals arreu dels territoris ni en les diferents cultures. El disseny dels recintes reflecteix significats socials i culturals. En contrast amb altres habitatges com les cases comunals indonèsies o africanes, o les tendes dels pobles siberians o indis, històricament, els habitatges a Catalunya són cases o edificacions formats per parets i un sostre que s'organitzen en diferents estances.
- A Occident, les cases solen ser l'espai per a la vida familiar i la privacitat, en contrast amb l'espai públic (carrers, places, mercats) o l'espai natural.

Dret a l'habitatge

- L'article 25 de la Declaració Universal dels Drets Humans i moltes altres resolucions i lleis inclosa la Constitució espanyola consoliden l'habitatge com un dret.
- Aquest dret sovint es considera el pilar del dret a la vida, ja que tenir un habitatge, o una llar, es considera essencial per garantir el dret a la família, a la no ingerència en la vida privada, a la seguretat personal i a la salut.
- Però quan parlem d'habitatge cal tenir en compte que aquest ha de ser mínimament adequat i digne. Per a les Nacions Unides un habitatge és adient si hi ha seguretat jurídica en la seva tinença; si disposa dels serveis, els materials i la infraestructura mínima requerits en aquella cultura; si les despeses són suportables, i si compleix les mínimes condicions d'habitabilitat i accés.
- Arran de la darrera crisi econòmica al nostre país, existeix una gran protesta social ja que hi ha drets econòmics que es fan prevaldre per sobre del dret a l'habitatge i, en conseqüència, moltes persones i famílies són desnonades.

Règim de tinença

- La tinença o règim de tinença fa referència a les diferents maneres de viure legalment en un edifici. A Catalunya les tres modalitats més importants són: la propietat, el lloguer o la cessió (gratuïta o semigratuïta), sent la primera la majoritària i la segona una opció també molt implantada.
- La propietat dona el dret a l'habitatge tant en ús com en sòl i es regeix per un títol de propietat (escriptures) atorgat per les autoritats públiques.
- El lloguer es regeix per un contracte on s'estipula les condicions i la durada de l'ús de l'habitatge. Normalment, una de les condicions per poder fer un contracte de lloguer és donar per avançat una quantitat pactada al propietari que es pot recuperar en deixar l'habitatge. Aquesta

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

quantitat de diners s'anomena fiança.

- La tendència a invertir en un habitatge de propietat és un dels factors que ha desencadenat part de la problemàtica social actual, ja que molts habitatges es van adquirir a uns preus molt elevats (bombolla immobiliària) i van necessitar alts crèdits hipotecaris, i això va augmentar molt el deute contret per les famílies i el cost de la vida. Per això, en un moment com l'actual en què hi ha pocs ingressos econòmics a moltes llars, el cost de l'habitatge o l'endeutament que moltes famílies tenen per viure no es pot assumir.
- L'administració pot fer habitatge protegit o social per vendre'l o llogar-lo a preus més reduïts, normalment a famílies amb pocs recursos. Però a Catalunya hi ha un dèficit de pisos en aquestes condicions.
- Fer una hipoteca és accedir a una quantitat de diners que una institució bancària avança i que s'han de retornar en el període de temps pactat i amb els interessos establerts. Els interessos solen ser variables i vol dir que tu et compromets a tornar una quantitat extra al banc pels diners que t'ha avançat.
- Però hi ha més modalitats de tinença, amb poca implantació al nostre país, com ara el lloguer amb opció de compra, la copropietat, la cessió d'ús, o el dret de superfície.

Sense sostre

- Les persones sense sostre no tenen una llar pròpia, generalment per motius lligats a la pobresa. No és una situació escollida voluntàriament i, per tant, no inclou fenòmens com l'okupació o el nomadisme.
- Usualment és producte de situacions de pobresa perllongada que porten a no poder mantenir les despeses d'un habitatge.
- En altres països també pot ser degut a l'acció de catàstrofes climàtiques com huracans o terratrèmols.
- Es calcula que a principis de segle, a l'Estat espanyol hi havia més de 30.000 persones sense sostre i al món aquest problema afecta 100 milions de persones.

1. Descripció del vídeo

Una família formada pels pares i la filla es troben en una cafeteria. La filla ha de deixar en breu el pis de lloguer perquè s'acaba el seu contracte i ha de buscar-ne un de nou, pagar la fiança... La mare li suggereix que compri un pis però hi ha massa impediments ("hauria de marxar de la ciutat, els bancs mai em donarien una hipoteca, no tinc feina fixa i no puc estalviar"). La mare vol ajudar-la, però ella s'hi nega ("no hipotecareu la casa que tant us ha costat de pagar"). El pare reflexiona, els avis van ajudar-los a comprar el seu pis, però atesa la situació actual, creu que és millor llogar i ajudaran la filla a pagar el lloguer. A ella aquesta situació no li agrada gens ("l'habitatge més que un dret sembla un impossible").

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra la situació d'un dels col·lectius amb més dificultats per accedir a l'habitatge i mantenir-lo, la gent jove, i la incapacitat de les famílies per ajudar-la en el context actual. Tradicionalment, Catalunya ha estat una societat més procliu a la compra d'habitatge que no pas al lloguer, tal i com mostren les dades, i les darreres generacions, els pares van donar suport als fills per a la tinença de l'habitatge. Però l'evolució dels preus dels pisos fins a l'any 2009, van provocar que moltes persones i famílies no tinguessin la possibilitat de comprar un habitatge o que el comprassin amb un nivell d'endeutament familiar molt superior al que seria recomanable. En el mateix període, també creix i de manera més acusada el preu del lloguer, però les estratègies per suportar el seu cost són més flexibles (es comparteix l'habitatge, es lloguen habitacions, es canvia d'habitatge...) i aquesta és la modalitat més escollida per la gent jove.

L'actual context de crisi econòmica ha comportat una gran incertesa laboral i pèrdua de llocs de treball, i ha dificultat enormement a moltes llars poder fer front al gran endeutament per la compra de l'habitatge, i ha fet del tot impossible l'accés a l'habitatge del col·lectiu que més atur i precarietat laboral pateix: la gent jove.

Aquests fets estan comportant canvis en la mentalitat de les llars catalanes, a favor del lloguer, tot i que els preus segueixen sent elevats i les condicions (fiança, contractes) sovint abusives.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_03

GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir què diu un personatge i l'altra part de la classe, dels altres personatges. I, si el/la docent ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes a l'alumnat perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Quines diferències hi ha entre la filla i els pares respecte a la tinença del seu habitatge?	Els pares tenen un pis en propietat, ja pagat. La filla viu de lloguer i no es planteja comprar un pis.
Què hauria de fer la filla per comprar un habitatge? I què van fer els seus pares quan van decidir comprar un habitatge?	Els pares van poder comprar un pis al barri quan eren joves amb l'ajuda dels seus pares. I l'han pagat amb el seu treball. La filla actualment no pot comprar un pis, encara que l'ajudin els seus pares i que tingui una feina. A més, hauria de marxar de la ciutat.
Què creus que prefereixen el pare, la mare i la filla: comprar o llogar un habitatge?	La mare és partidària de l'habitatge de propietat, el pare també ho era però veu que en la situació actual és més favorable llogar. En canvi, la filla no es planteja comprar un habitatge i començarà a buscar un nou pis de lloguer.

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació, trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen al vídeo.

Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya?

El que diu la gent

Sílvia, 35 anys, viu de lloguer. Aquests últims anys la gent no té opció de comprar.
 Carlota, 40 anys, viu de lloguer. Hi ha més joves que lloguen habitacions i gent que no és tan jove que també lloguen habitacions perquè no tenen recursos per llogar un pis i ja no diguem comprar!
 Rosa, 70 anys, habitatge de propietat. Quasi és millor llogar un pis, perquè comprar-lo no el pots comprar.
 Jordi, 40 anys, habitatge de propietat. Considero que si fas números, el lloguer és quasi millor que comprar-lo.
 Encarna, 74 anys, habitatge en propietat. Avui dia, per comprar no hi ha crèdits, hipoteques ni de res.
 Natàlia, 29 anys, habitatge de lloguer. La gent gran viu de propietat, però la gent jove ja no, perquè no és fàcil aconseguir un pis.

El que diuen les dades

Abans de la crisi, el 83% de les famílies catalanes vivia en habitatge de propietat. D'aquests, un 47% el tenia totalment pagat. El 17% de la població catalana viu de lloguer. Els joves són el col·lectiu que més opta per aquesta modalitat de tinença de l'habitatge.

Com ha canviat l'endeutament de les llars catalanes?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, habitatge de propietat. Estan molt més endeutades que fa 5 o 10 anys.
 María, 28 anys, viu de lloguer. Los precios siguen subiendo y los sueldos están igual o bajan.
 Ferran, 45 anys, habitatge de propietat. Si a Barcelona, per llogar un pis has de pagar 900€ i fora de Barcelona per comprar un pis pagues una hipoteca de 500 €, doncs encara que l'hagi de pagar en 30 anys, seré propietari.

El que diuen les dades

Les persones de 35 a 49 anys són les més endeutades per la compra d'un habitatge. Des del 2001 i fins a l'inici de la crisi, els preus van créixer un 68%. Al 2009, el 44% de les llars catalanes arribaven a finals de mes amb dificultats. S'ha passat, de mitjana, de 19 a 26 anys en l'amortització de la hipoteca.

2. Claus per a la interpretació

En general, les opinions de la gent del carrer mostren força coincidències amb les dades quan parlem de l'endeutament familiar per l'habitatge, que mai havia estat tan important com ara. Però sobre el règim de tinença de l'habitatge cal fer algunes consideracions.

La major part de les persones entrevistades són partidàries del lloguer, siguin o no propietàries d'un habitatge, en canvi el lloguer és encara una opció molt minoritària a Catalunya (17%), per la qual opten especialment els joves. Clarament, les opinions de la gent del carrer estan condicionades pels fets dels darrers anys, en què moltes famílies han tingut grans dificultats per fer front al deute del seu habitatge i en molts casos l'han perdut, i tot i això han seguit pagant el seu deute. Només en Ferran (45 anys) és crític amb els preus del lloguer i fa un dels raonaments que més van fer moltes famílies els darrers anys, especialment quan les quotes de les hipoteques eren més baixes i no hi havia perspectives de pèrdua del treball.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.
- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.
- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dona el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p. ex. un grup es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Què diuen les dades sobre la situació de les famílies per accedir a un habitatge i mantenir-lo abans de la crisi? Com creieu que evolucionen les dades arran de la crisi?
3. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opina pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
4. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau sobre habitatge, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre com l'afecta aquesta realitat social que es vol analitzar.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Què creieu que és millor, comprar o llogar un habitatge? Feu un llistat dels avantatges i desavantatges de cada opció.
2. Quins problemes creieu que hi ha avui per comprar un habitatge?
3. Coneixeu persones que visquin en un pis de lloguer? Quins problemes tenen?
4. Què faríeu si no poguéssiu pagar el vostre habitatge?
5. Creieu que hi ha persones amb dificultats per pagar l'habitatge al vostre barri? En coneixeu alguna?
6. Amb la crisi econòmica, heu observat més dificultats per fer front a les despeses de l'habitatge a la vostra família o al vostre entorn? Quins canvis s'han donat?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre la situació de les llars catalanes respecte a l'habitatge sobre la base del vídeo i de les pròpies experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per incidir en l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quina societat voldríem i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Aquesta mirada col·lectiva es combina amb una altra, que té una dimensió personal, i tracta la qüestió de què faríem per accedir a l'habitatge o mantenir-lo.

Es proposa fer aquesta activitat si el/la docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. El vídeo proposa algunes accions perquè les famílies puguin accedir a l'habitatge, com els lloguers socials i pisos de protecció social. Creieu que aquestes actuacions reduirien el problema de l'habitatge?
2. Si fóssiu el/la president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu per solucionar els problemes amb l'habitatge?
3. I a la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu fer alguna cosa per ajudar a fer front als problemes d'accés i manteniment de l'habitatge de les persones i famílies del vostre barri o poble?
4. I vosaltres? Creieu que podreu comprar un habitatge en el futur? O preferiu llogar-lo?

QUIN COST TÉ L'HABITATGE?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Matemàtiques

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa.
- Aprendre a interpretar una dada i escriure les principals idees.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn dels alumnes.
- Reflexionar sobre els problemes i les modalitats d'accés a l'habitatge.
- Aprendre a realitzar operacions estadístiques senzilles.

3. Descripció

- Es divideix l'aula en grups per cercar informació a Internet sobre el preu del lloguer o dels habitatges de propietat (www.fotocasa.es www.idealista.com ...) al municipi o en una zona, per una tipologia d'habitatge o de tinença. Un cop recollida la informació es poden analitzar variables estadístiques com: la moda, el valor màxim i el valor mínim, la mitjana de preus, la mediana...
- El debat posterior a l'aula pot girar entorn de 3 temàtiques:
 - a. La diferència entre el preu de l'habitatge i el salari (veure article de premsa: "El sou mitjà és de 1.345€". Notícia sobre el nivell salarial d'espanyols i catalans. Consultable a **Altres recursos per al docent**).
 - b. Les causes de les diferències de preus per barris o zones del municipi (condicions socioeconòmiques, immigració, tipus d'habitatge...).
 - c. La diferència entre el cost del lloguer i el cost d'una hipoteca durant un període de temps determinat.

4. Materials de suport

Veure "Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia". Referenciat a la taula d'**Altres recursos per al docent**.

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE HABITATGE

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

A partir de la lectura individual de notícies relacionades amb l'accés i el manteniment de l'habitatge o la visualització d'imatges que parlin sobre aquests temes, es fa un debat que pot ser en grups petits i després en grup gran sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A6_04 Diu la premsa...

A6_05 Imatges per pensar

ESCRIVIM SOBRE HABITATGE

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència d'autonomia i iniciativa personal	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Llengua catalana, castellana o estrangera

2. Objectius

- Reflexionar sobre les problemàtiques associades a l'accés i manteniment de l'habitatge.
- Treballar l'empatia, la capacitat de posar-se al lloc de l'altre.
- Generar consciència de la situació actual i de quines organitzacions estan treballant per millorar les problemàtiques d'habitatge.

3. Descripció

Es proposa a l'alumnat escriure un text en primera persona sobre les problemàtiques actuals al voltant de l'accés i el manteniment de l'habitatge. Ex: Em vull emancipar però... He perdut la feina i he de pagar la hipoteca... El mes vinent em desnonaran... L'objectiu és posar-se al lloc de la persona que pateix aquesta situació i també pensar en qui i com podria ajudar-la.

Una variant és escriure el text en format de notícia, en format d'entrevista o d'article d'opinió. A l'aula, els alumnes que vulguin, llegeixen en veu alta els seus relats. O bé s'intercanvien els relats entre els alumnes i alguns llegeixen els dels altres. Es fa un debat sobre les implicacions de perdre o no disposar d'un habitatge i sobre com es pot implicar l'alumnat per ajudar en els projectes de les organitzacions que actuen per l'habitatge. Per exemple, fer murals amb els textos, publicar-ne a la revista escolar o revistes locals per conscienciar els altres alumnes i els veïns i veïnes...

4. Materials de suport

Veure exemples a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

AJUDEM LES ORGANITZACIONS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Tecnologia

2. Objectius

- Conèixer quines organitzacions públiques i privades ajuden a accedir a l'habitatge i mantenir-lo al municipi i com ho fan.
- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a analitzar la informació i escriure les principals idees amb un format atractiu.
- Conscienciar-se sobre la necessitat/capacitat d'actuació del mateix alumnat per participar i difondre iniciatives de millora o canvi social.

3. Descripció

En grups s'organitza l'aula per a la recerca d'informació sobre entitats i administracions que estiguin fent actuacions o tinguin projectes per reduir els problemes de l'habitatge al barri, poble o ciutat com: la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, les Oficines Locals d'Habitatge,...

Es fa un debat sobre com es pot implicar l'aula per ajudar en els projectes d'aquestes organitzacions, per exemple: fer murals per informar els altres alumnes de l'escola, recollir fons per a un projecte, organitzar unes xerrades sobre habitatge amb l'AMPA,...

4. Materials de suport

Veure exemples d'iniciatives a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. 2013 Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
L'habitatge a Catalunya.2009 La recerca "L'habitatge a Catalunya", de Jordi Bosch, mostra l'impacte de l'evolució del mercat immobiliari dels últims anys sobre l'accés a l'habitatge dels catalans. El preu de l'habitatge de compra i de lloguer ha augmentat, i aquest augment de preus, unit a la crisi actual, apunta un problema d'exclusió residencial que afecta moltes famílies.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/16_habitatge_catalunya.pdf
Els habitatges de la població catalana. 2005 L'habitatge és una de les qüestions que més interès i alhora preocupació generen entre la població. Així ho corrobora el ressò mediàtic de l'informe "Els habitatges de la població catalana" elaborat per l'economista Carme Trilla, (UB i UPF) i exdirectora general d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya, i el sociòleg Jofre López.	http://www.obdesigualtats.cat/ntra/ob/documents/6_habitatges_de_la_poblaci%C3%B3_catalana.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Sis famílies sense ingressos ocupen un bloc de pisos buits a Sant Vicenç dels Horts. Article publicat al setmanari <i>La Directa</i> sobre la problemàtica de l'habitatge, explicada a través de la història de sis famílies que ocupen pisos buits perquè no poden accedir a un habitatge propi.	www.setmanaridirecta.info/noticia/sis-families-sense-ingressos-ocupen-un-bloc-pisos-buit-sant-vicenç-dels-horts
Andalucía multará a bancos e inmobiliarias que no alquilen viviendas vacías. Article publicat al diari digital <i>El Público</i> el 10/04/13 sobre el Pla de xoc del Govern de la Junta d'Andalusia per frenar els desnonaments a la Comunitat.	www.publico.es/dinero/453386/andalucia-multara-a-bancos-e-inmobiliarias-que-no-alquilen-viviendas-vacias
La Junta utiliza una ley franquista para expropiar casas a los bancos. Article publicat al diari <i>ABC</i> el 12/04/13 sobre l'origen legal del Pla de xoc del Govern de la Junta d'Andalusia per frenar els desnonaments a la Comunitat.	http://www.abcdesevilla.es/andalucia/20130412/sevi-junta-desahucios-franco-201304112140.html

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_10

ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
El sou mitjà és de 1.345€. Notícia publicada el 27 de juny de 2012 a <i>El Periódico</i> sobre els nivells salarials a Catalunya i Espanya segons diverses variables.	http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/economia/sou-mitja-1345-1982126

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Global Express Castells de sorra. L'objectiu d'aquests materials didàctics elaborats per Intermón Oxfam és generar debat i reflexió entre l'alumnat al voltant de la crisi econòmica global. La proposta d'activitats per a l'aula es planteja des del concret per acabar amb una visió global.	http://www.kaidara.org/ca/recurso/223
La bombolla immobiliària Recull de textos breus de diferents tipus (articles periodístics, entrades de blocs, documentals,...) sobre el boom del sector de la construcció a Espanya i Catalunya els darrers anys.	http://www.xtec.cat/~aguiu1/socials/index.htm
Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia.	www.buxaweb.com/historia/socials/sociologia.htm#M%C3%A8todes%20i%20t%C3%A8cniques%20de%20la%20sociologia

Webs

Descripció	Ubicació
Kaidara. Portal impulsat per Intermón Oxfam amb Experiències i Recursos educatius per a una ciutadania global. S'hi troben materials sobre les desigualtats entre el Nord i el Sud i també sobre desigualtats socials a les societats del Nord.	http://www.kaidara.org/ca
Diari de l'escola. La lluita per la dació en pagament. Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, adreçada, sobretot, a escolars i mestres d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat.	www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=4084202
La Casa de les Idees. Web impulsada per l'Ajuntament de Barcelona, com a experiència innovadora de govern obert, en què la ciutadania pot formular propostes o donar idees per fer front als reptes de l'habitatge a la ciutat.	http://lacasadelesidees.cat/

Vídeos

Descripció	Ubicació
Accés restringit. Capítol 249 de la sèrie <i>Tot un Món</i> sobre els problemes per accedir a l'habitatge per part de la població immigrada.	http://www.tv3.cat/totunmon
Escanyats per la hipoteca. Reportatge del programa 30 minuts de TV3 on diferents persones expliquen com intenten superar una situació del tot adversa: No poden pagar la hipoteca. Acaben perdent la casa -perquè se la queda el banc o la caixa- però ells continuen endeutats de per vida. També s'explica com des de l'inici de la crisi a Espanya hi ha hagut prop de 300.000 execucions hipotecàries. És el que li ha passat a Santiago Sangucho, un paleta que va perdre la feina i que, per tant, va deixar de pagar la hipoteca.	www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3466110
50+1. Documental sobre l'Emilia, una dona de mitjana edat de la Barceloneta, que forma part del moviment veïnal contrari a què l'Ajuntament aprovi un pla municipal per instal·lar ascensors al barri, que suposaran el desallotjament de més de 1.000 famílies. De la mà d'Emilia, que juntament amb 12 dones més del barri creen una associació per defensar els seus drets, ens endinsem en la lluita dels veïns per conservar els seus habitatges.	http://vimeo.com/46870205
Espanistán, de la Burbuja Inmobiliaria a la Crisis. Historieta còmica del dibuixant Aleix Saló sobre com s'ha gestat, desenvolupat i esclatat la bombolla immobiliària i quines han estat les conseqüències.	http://youtu.be/N7P2ExRF3GQ

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
<i>En construcción</i> (2001) Documental de José Luis Guerin, que explica la vida quotidiana de diversos personatges a partir de la construcció d'un edifici al Barri Xino de Barcelona, en el marc de la transformació urbanística del Raval.	Les dues pel·lícules es poden trobar als videoclubs.
<i>Barrio</i> (1998) Pel·lícula de Fernando León de Aranoa sobre la vida quotidiana de tres nois que viuen en un barri perifèric de Madrid i volen anar de vacances a la costa.	

A6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04) trobareu imatges, que juntament amb els articles de premsa referenciats al **Quadern del docent** i altres recursos, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A6_01 Qüestionari: La conversa

A6_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A6_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A6_04 Diu la premsa...

A6_05 Imatges per pensar

A6

VÍDEO

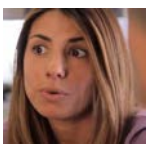
HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

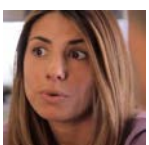
A6_01**QÜESTIONARI: LA CONVERSA**

El vídeo comença amb la conversa d'una família en una cafeteria. Parlen sobre dels problemes amb l'habitatge que té la filla i ho comparen amb la situació que van viure fa temps els pares. Escolta atentament la conversa i digues quines diferències hi ha entre la situació dels pares i la filla en els següents aspectes:

1. Quines diferències hi ha entre la filla i els pares respecte a la tinença del seu habitatge ?

2. Què hauria de fer la filla per comprar un habitatge? I què van fer els seus pares quan van decidir comprar un habitatge?

A6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

A6_01

QÜESTIONARI: LA CONVERSA

3. Què creus que prefereixen el pare, la mare i la filla: comprar o llogar un habitatge?

